

Datum
2022-01-20Instans
Tekniska nämnden

Tekniska nämndens ledamöter och ersättare kallas härmed till sammanträde på distans via Microsoft Teams, onsdagen den 26 januari 2022 kl. 13:00

Obs med anledning av Covid-19 är inte sammanträdet öppet för allmänheten.

Jan Idehed
Tekniska nämndens Ordförande

Magnus Palm
Förvaltningschef

Förhinder anmäls alltid till Henrik Yrlid, 033 357432 eller via e-post:
henrik.yrlid@boras.se

Ärende

1. Upprop och val av justeringsperson och dennes ersättare
Dnr 19323
2. Godkännande av föredragningslista
Dnr 19324
3. Förvaltningen informerar
Dnr 2021-00840 1.1.3.25 1
4. Information om Fiske
Dnr 2022-00024 3.6.7.25 1
5. Miljöuppföljning 2021
Dnr 2021-00843 1.2.4.25 1
6. Lokalbehovsplan 2023-2025
Dnr 2021-00768 2.6.4.0 1
7. Handlingsplan- Energi- och klimatåtgärder
Dnr 2021-00771 3.2.1.0 1
8. Remiss- Revidering av Borås Stads styr- och ledningssystem
Dnr 2021-00766 2.2.2.0 1
9. Val av ny ersättare till Persontransportgruppen
Dnr 2022-00012 1.1.3.0 1
10. Anmälningssärenden
Dnr 2021-00841 1.3.1.1 1
11. Redovisning av delegationsbeslut
Dnr 2021-00842 1.1.3.1 1

Henrik Yrlid
Handläggare
033 357432

Datum
2022-01-26

Instans
Tekniska nämnden
Dnr TEN 2021-00840 1.1.3.25

Förvaltningen informerar

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden lägger informationen till handlingarna.

Sammanfattning (Ärendet i sin helhet)

Förvaltningschef Magnus Palm informerar om läget förvaltningen med anledning av Covid-19.

Avdelningschef Alf Iwarson informerar om arbetet med tunneln i Fristad under järnvägen och den kommande ombyggnationen av Södra torget och Nybron i centrum.

Avdelningschef Christer Norberg redogör för situationen med skol- och färdtjänstresor.

Ekonomichef Sara Wingren informerar om det preliminära ekonomiska resultatet för Tekniska nämnden 2021.

Avdelningschef Anders Hägerström svarar på frågor om Borås Stads skogsskötsel.

Jan Idehed
Ordförande

Magnus Palm
Förvaltningschef

Kjell Johansson
Handläggare
033 357354

Datum
2022-01-26

Instans
Tekniska nämnden
Dnr TEN 2022-00024 3.6.7.25

Information om Fiske

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden lägger informationen till handlingarna.

Sammanfattning (Ärendet i sin helhet)

Tekniska nämnden ansvarar för försäljningen av fiskekort. Tekniska förvaltningen informerar om försäljningen av fiskekort under föregående år samt aktuella priser för fiskekort och båthyra. Under fyra år har det varit möjligt att fiska utan fiskekort i centrala Borås och Securitas sköter fiskbevakningen i Stora Transåssjön.

Förvaltningen har ett förslag att det framöver inte ska vara tillåtet att fiska på de kommunala badplatserna i Stora Transåssjön, Södra Kypesjön och Kolbränningen.

Jan Idehed
Ordförande

Magnus Palm
Förvaltningschef

Kjell Johansson
Handläggare
033 357354

Datum
2021-01-11

Instans
Tekniska nämnden
Dnr TEN 2021-00843 1.2.4.25

Miljöuppföljning 2021

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden beslutar att godkänna upprättad Miljörapport 2021 och översända denna till Miljö- och konsumentnämnden

Sammanfattning (Ärendet i sin helhet)

Tekniska förvaltningen är sedan år 2014 miljöcertifierade och därför är miljöfrågorna både i stort och smått påtagligt närvarande inom förvaltningens verksamheter. Miljöutbildning erbjuds till all personal och förtroendevalda. Alla nyanställda genomgår miljöutbildningen inom ett år.

I Miljörapport 2021 redovisas Tekniska nämndens åtgärdsarbete med Borås Stads miljömål 2018-2021 som beslutats av Kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

1. Miljörapport 2021 2021-01-20

Beslutet expedieras till

1. Miljöförvaltningen, miljo@boras.se

Jan Idehed
Ordförande

Magnus Palm
Förvaltningschef

BORÅS STAD

Miljörapport Tertial 3 2021

Tekniska nämnden

Innehållsförteckning

Inledning	3
Hållbara perspektiv	3
Mål 1. Borås Stad har ett strukturerat miljöarbete och hög kompetens inom miljöområdet	3
Fossilbränslefritt och energieffektivt Borås	3
Mål 4. Borås Stad arbetar för att bli fossiloberoende	4
Hållbar natur	4
Mål 5. Tillgänglig och rik natur för människor, växter och djur	4

Inledning

I denna Miljörapport redovisas Tekniska nämndens åtgärdsarbete med Borås Stads miljömål 2018-2021 som beslutats av Kommunfullmäktige.

Hållbara perspektiv

Beskrivning

I Borås Stad finns kunskap och engagemang i hållbarhetsfrågor. Kunskap och delaktighet ger grund för hållbara val vid konsumtion av varor och tjänster. Ett strukturerat miljöarbete ger förutsättningar för en hållbar samhällsutveckling.

Mål 1. Borås Stad har ett strukturerat miljöarbete och hög kompetens inom miljöområdet

1d) Alla anställda och förtroendevalda inom Borås Stad ska vara miljöutbildade.

Indikatorer	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Andel anställda som genomgått en miljöutbildning, som inkluderar utbildning om Borås Stads miljöarbete.	100%	89%	92%
Andel förtroendevalda (ledamöter och ersättare) som genomgått en miljöutbildning, som inkluderar utbildning om Borås Stads miljöarbete.	89%	89%	78%

Fossilbränslefritt och energieffektivt Borås

Beskrivning

Borås Stad minimerar utsläpp av växthusgaser. Förnybara energislag används till transporter, uppvärmning och el. Genom resurssnålhet, hållbara transportlösningar och inspiration till miljömedvetna resvanor når vi det hållbara samhället.

Mål 4. Borås Stad arbetar för att bli fossiloberoende

4c) Energianvändningen för lokaler, bostäder och offentlig utomhusbelysning ska minska med 15 procent från 2016.

Lägesbeskrivning	
	Beskriv hur arbetet går med effektivisering av den offentliga utomhusbelysningen. Ge även exempel på åtgärder som genomförts.
Kommentar 2016 var förbrukningen 7 329 MWh. 2021 var förbrukningen 6 410 MWh vilket innebär en minskning med cirka 13 %.	
2021 byttes 1 000 armaturer på mindre gator (villagator) i Tosseryd, Frufällan, Viskafors och Kinnarumma. Byte skedde även av cirka 250 armaturer på större genomfartsleder såsom Göteborgsvägen, Åsvägen och Norrby Långgatan. Sammanlagt sänktes effekter från 360 000 kWh till 140 000 kWh, det vill säga en besparing på 220 000 kWh.	

4d) Andelen resor inom Borås Stads geografiska område som sker till fots, med cykel eller kollektivtrafik ska öka.

Indikatorer	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Har en plan för arbetet med mobility management i Borås Stad tagits fram?	Bedömning ej gjord	Bedömning ej gjord	Bedömning ej gjord
Kommentar En övergripande MM-plan finns inte framtagen i Borås. Det förvaltningsövergripande MM-uppdraget ligger enligt Tekniska nämndens uppfattning på Kommunstyrelsen, och kommer sannolikt att behandlas i kommande Trafikplan som är under utarbetande. Tekniska nämnden tar fram årsplaner för beteendepåverkan inom cykel inom vårt verksamhetsområde. Målet är att få fler att använda cykel som transportmedel.			

Hållbar natur

Beskrivning

Borås Stad värnar sina naturresurser. Vi arbetar för att stärka förutsättningarna och trygga platser för såväl friluftslivet som växt- och djurlivet. En rik biologisk mångfald är en förutsättning för fungerande ekosystem som bland annat renar vatten och luft och pollinerar våra grödor. Naturen har även ett stort värde för vår fysiska och psykiska hälsa, som en plats för rekreation och källa till välbefinnande.

Mål 5. Tillgänglig och rik natur för människor, växter och djur

5b) Stärka det variationsrika och artrika mosaiklandskapet.

Lägesbeskrivning	
	Beskriv vilka åtgärder som gjorts för att öka andelen ädellövskog.

Lägesbeskrivning

Kommentar Med 2012 som startår sattes miljömålet att öka arealen ädellövskog med 10 ha till 2021. Som ädellövträd räknas alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn. Till övervägande del består kommunens ädellövskogar av ek.

I skogsvårdslagen definieras ädellövskog som:

1. Skogsbestånd som utgörs av lövträd till minst 70 procent och av ädla lövträd till minst 50 procent och vars areal är minst ett halvt hektar.
2. Trädbestånd på betesmarker, om beståndet utgörs av lövträd till minst 70 procent och av ädla lövträd till minst 50 procent. Av de ädla lövträden skall minst tio träd per hektar ha en diameter av minst 30 centimeter på en höjd av 1,3 meter över marken. Markens areal skall uppgå till minst ett hektar.

Att 2021 sattes som slutår berodde på att ny skogsbruksplan beräknade vara klar 2021. En ny plan tas fram ungefär vart 10:e år och då får man en mer korrekt beskrivning av skogsbeståndet än under mellanåren även om genomförda åtgärder matas in i programmet. Arbetet med att ta fram en ny skogsbruksplan är inte klart så här redovisas preliminära siffror. I redovisningen ingår kommunalägd mark som inventerats och planlagts i skogsbruksplanen. Här finns med arealer som inte förvaltas som skogsmark (naturreservat, detaljplanelagd mark) men som ändå planlagts för underlätta de skötselåtgärder som bedrivs. Att lövskogsarealen ökat med 100 ha beror till största delen (ungefär 80 ha) på att mycket tätortsnära mark inventerats och lagts med i skogsbruksplanen. 2021 planterades 1,0 ha i Målsryd med ek och björk.

Något förenklat beskrivs kommunens ädellövskogar (areal i ha) i tabellen nedan:

Målklasser	2012	2021	Kommentar
PG – Produktion Generell	1	5	Kommunens marker har inte bra förutsättningar för ädellövskogsproduktion. Bestånd med ädellöv blir oftast klassade som naturvård.
K – Kombinerade mål	18	72	Ofta tätortsnära med höga rekreativvärden.
NS – Naturvård Skötsel	189	230	Ungefär lika delar normal skogsmark, naturreservat och planlagd mark ("parkmark").
NO – Naturvård Orört	24	25	Viktigt att vara medveten om att ädellövskog i vår region normalt inte klarar konkurrensen från barrträd så skötsel krävs för att bibehålla en ädellövskog
Summa	232	332	
Planlagd areal i skogbruksplanen	10 238	10 750	Mycket av den tillkomna arealen är tätortsnära skogsmark som är detaljplanelagd

Jessika Olausson
Handläggare
033 357429

Datum
2022-01-26

Instans
Tekniska nämnden
Dnr TEN 2021-00768 2.6.4.0

Lokalbehovsplan 2023-2025

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden beslutar att anta förvaltningens lokalresursbehov 2023-2025 och att översända den till lokalförsörjningsnämnden.

Sammanfattning (Ärendet i sin helhet)

Planering för lokalresursplan pågår på lokalförsörjningsnämnden. Tekniska nämnden ska lämna in förvaltningens lokalbehov för 2023-2025.

Vår stad växer och fler stora projekt är planerade i samband med att staden växer och utvecklas. För att klara av den expansion som sker i staden har förvaltningen behov av fler anställda för att kunna anta och hantera de utmaningar som ligger framför oss.

Beslutsunderlag

1. Lokalbehovsplan Tekniska nämnden 2023-2025 2022-01-13
2. Lokalförsörjningsnämndens beslut § 144/2021
3. Behovsbeskrivning cykelförråd i stadshuskvarteret 2022-01-13

Beslutet expedieras till

1. Lokalförsörjningsförvaltningen, LN.diarium@boras.se

Jan Idehed
Ordförande

Magnus Palm
Förvaltningschef

Lokalbehovsplan 2023-2025

Tekniska nämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Demografi	3
3 Övergripande nulägesanalys	3
4 Nuläge lokaler	3
4.1 Brämhult, Hässleholmen, Boda och Svensgärde	3
4.2 Centrum, Norrmalm, Bergdalen, Tokarpsberg, Lugnet, Villastaden och Östermalm.....	3
5 Förändrat behov	3
5.1 Brämhult, Hässleholmen, Boda och Svensgärde	4
5.2 Centrum, Norrmalm, Bergdalen, Tokarpsberg, Lugnet, Villastaden och Östermalm.....	4

1 Inledning

Lokalbehovsplanen skall redovisa nämndens samtliga lokalbehov 2023-2025. Behovet kommer att presenteras i Lokalresursplanen och ligger till grund för Lokalförsörjningsförvaltningens förslag till investeringsplan. Lokalbehov som inte framförs i Lokalbehovsplanen kommer inte att tas med i investeringsplanen.

2 Demografi

3 Övergripande nulägesanalys

4 Nuläge lokaler

4.1 Brämhult, Hässleholmen, Boda och Svensgårde

Objekt	Nuläge	Kapa citet 2022	Kapa citet 2023	Kapa citet 2024	Kapa citet 2025	Kapa citet 2026	Kapa citet 2027
Kyllared	NOA-verksamhet						
Antal platser i området							

4.2 Centrum, Norrmalm, Bergdalen, Tokarpsberg, Lugnet, Villastaden och Östermalm

Objekt	Nuläge	Kapa citet 2022	Kapa citet 2023	Kapa citet 2024	Kapa citet 2025	Kapa citet 2026	Kapa citet 2027
Kungsgatan 57	Administrationsarbete	60	62	63	64	65	66
Antal platser i området		60	62	63	64	65	66

5 Förändrat behov

I avsnittet beskrivs de objekt som har ett förändrat behov och som ska ingå i Lokalförsörjningsnämndens lokalresursplan.

5.1 Brämhult, Hässleholmen, Boda och Svengärde

Objekt	Förändrat behov	Förändrat behov av kapacitet 2022	Förändrat behov av kapacitet 2023	Förändrat behov av kapacitet 2024	Förändrat behov av kapacitet 2025
Kyllared					
Summa					

Kyllared

Beskrivning av förändrat behov och orsak 2023-2025

Inomhus

Inga förändrade behov.

Utomhus

Inga förändrade behov.

Utökning/Avetablering

Inga förändrade behov.

5.2 Centrum, Norrmalm, Bergdalen, Tokarpsberg, Lugnet, Villastaden och Östermalm

Objekt	Förändrat behov	Förändrat behov av kapacitet 2022	Förändrat behov av kapacitet 2023	Förändrat behov av kapacitet 2024	Förändrat behov av kapacitet 2025
Kungsgatan 57 Kontorsutrymmen, cykelgarage	Nytt behov	5	7	8	9
Summa		5	7	8	9

Kungsgatan 57

Beskrivning av förändrat behov och orsak 2023-2025

Inomhus

Inga förändrade behov.

Utomhus

1. Nybyggnation cykelgarage för Stadshuskvarterets förvaltningar, förutsatt att samtliga förvaltningar är med och delar på kostnaden inklusive förstudie.

Utökning/Avetablering

1. Fler kontorsutrymmen behövs då förvaltningen växer.

Sammanträdesdatum
2021-11-23

Lokalförsörjningsnämnden

§ 144

Dnr LFN 2021-00382 1.2.4.1

Inlämningsdatum för nämndernas lokalbehovsplaner, planperiod 2023-2025

Lokalförsörjningsnämndens beslut

Lokalförsörjningsnämnden beslutar att nämndernas lokalbehovsplaner skall lämnas in till Lokalförsörjningsnämnden senast sista januari 2022.

Sammanfattning av ärendet

Planering för arbetet med Lokalresursplanen för planperioden 2023-2025 pågår. Enligt Lokalresursplaneringens arbetsgång ska nämnderna lämna in sina lokalbehovsplaner till Lokalförsörjningsnämnden senast sista januari 2022.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Lena Zetterberg
Handläggare
033 357382

Datum
2021-11-23

Instans
Lokalförsljningsnämnden
Dnr LFN 2021-00382 1.2.4.1

Inlämningsdatum för nämndernas lokalbehovsplaner, planperiod 2023-2025

Lokalförsljningsnämndens beslut

Lokalförsljningsnämnden beslutar att nämndernas lokalbehovsplaner skall lämnas in till Lokalförsljningsnämnden senast sista januari 2022.

Ärendet i sin helhet

Planering för arbetet med Lokalresursplanen för planperioden 2023-2025 pågår. Enligt Lokalresursplaneringens arbetsgång ska nämnderna lämna in sina lokalbehovsplaner till Lokalförsljningsnämnden senast sista januari 2022.

Beslutet expedieras till

1. Samtliga nämnder i Borås Stad

Helene Sandberg
Ordförande

Anders Waldau
Förvaltningschef

Behovsbeskrivning cykelförråd i stadshusvarteret

Plats för cyklar:

Antal cyklar, anställda:

9 platser per 1000 m2 BTA (alla våningsplan) enligt parkeringsreglerna nybyggnation

Stadshusvarteret 16 123 m2 BTA + Nornan, ca 150 platser kan vara ett rimligt antagande för att kunna möta behoven som finns nu och som lär uppstå framöver

Bland dessa cyklar kan det finnas ett antal lastcyklar och en stor andel kan vara elcyklar

Tjänstecyklar:

Dagens 8 tjänstecyklar (plus 1 vässla och en lådcykel) kommer behöva utökas tunder en snar framtid vilket behöver tas höjd för. Bland dessa många elcyklar och minst en lådcykel.

Besökscyklar:

För att ge besökare möjlighet till en trygg cykelparkering bör det finnas plats till dessa också. Det är svårt att göra ett antagande för behovet men 10 platser kan vara rimligt.

Sammanfattning:

150 platser till cyklar inklusive el- och lådcyklar kan vara en rimlig målbild. Behoven kan dock bli större om ett antal år.

Övriga behov:

Möjlighet för parkering av lådcyklar kräver bredare dörrar och breda platser

Möjlighet att låsa fast cyklar med ramen i fasta byglar eller liknande

Möjlighet till laddning av elcykelbatteri (uttag samt hylla för laddarna)

Tryckknappar för automatisk öppning av dörren

Uppvärmning så att snö och is tinar bort under dagen

Möjlighet att hänga regnkläder på tork

Möjlighet att skölja av cykeln från smuts och vägsalt utanför

Cykelpump

Verktyslåda/verktogsstation

Dusch och ombyte:

Torkskåp, dusch och möjlighet till förvaring av kläder hade varit önskvärda att ha i direkt anslutning till förrådet men kan även tillgodoses i respektive byggnad/förvaltning. Om möjligt borde båda alternativen utredas.

a) cykelförråd med integrerade omklädningsrum, låsbara skåp och dusch

b) omklädningsrum, låsbara skåp och dusch skapas i respektive byggnad om det inte redan finns lösningar som på ett tillfredställande sätt tillgodoser behoven

Status idag:

Stadsledningskansliet: dålig lösning med dusch i handikapptoaan, inga omklädningsrum, förvaring på kontorsplats)

LFF: Det finns 2 st handikapptoaletter med dusch, det finns låsbara skåp där man kan hänga kläder/ställa in väska. Dåligt med möjligheter för att torka blöta kläder (torkning av blöta kläder görs i nuläget inne på respektive kontor).

I nuläget finns (förvaltnings gemensamt) en elcykel och en vanlig cykel.

Miljöförvaltning, Nornan: Dusch och omklädningsrum finns i eget rum, mer?

Miljöförvaltning, Fullmäktigehuset: Det finns rum för ombyte och dusch för tillsynspersonal, hur dessa används av cyklister är okänd för oss.

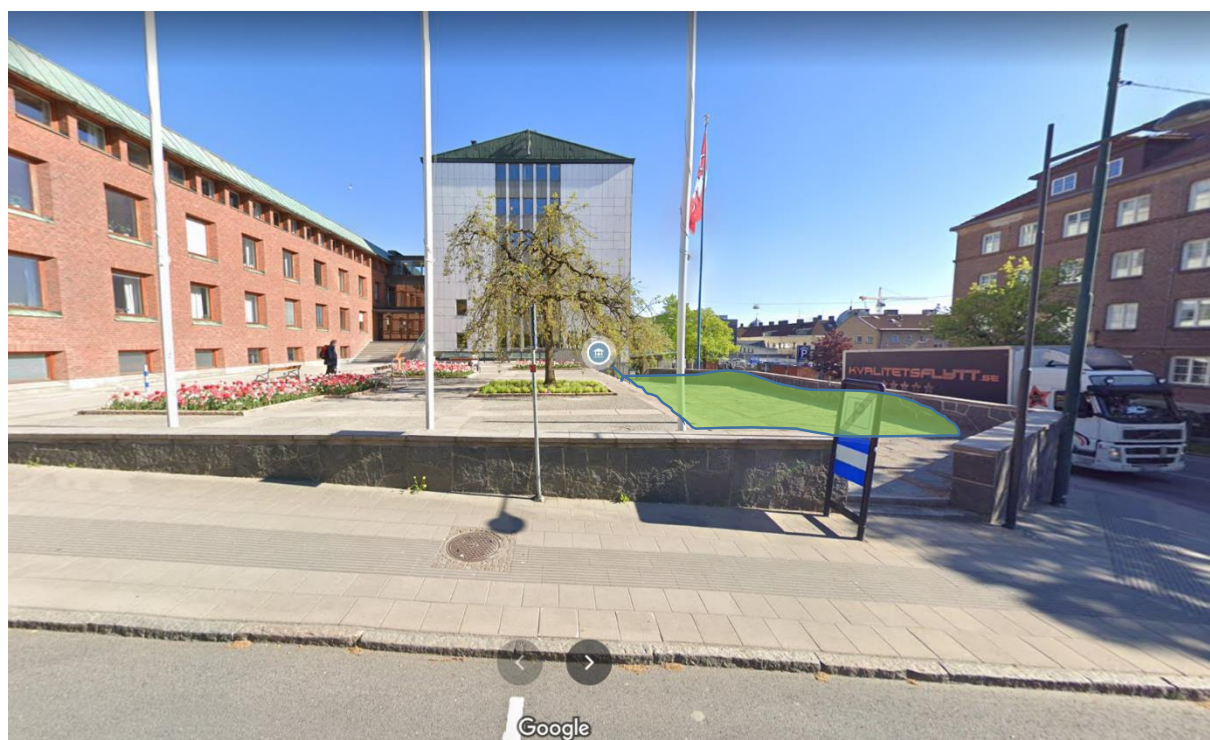
Tekniska förvaltning: en dusch med omklädningsrum men bara avsedd för en person åt gången. Ingen förvaring förutom på sitt kontor.

Samhällsbyggnadsförvaltning: ?

Placering:

Cykelparkeringen borde ligga nära ingångarna till de olika byggnaderna/förvaltningarna

Bra anslutning till cykelbanor eller vägar med långsam trafik

En intressant yta som idag är oanvänd och som skulle kunna öka i värde om ett snyggt cykelgarage skulle placeras där. Synligt för omvärlden med symboliskt värde, nära till huvudentré till stadshuset och Nornan.

Emina Slatina
Handläggare
033 357587Datum
2021-12-15Instans
Tekniska nämnden
Dnr TEN 2021-00771 3.2.1.0

Handlingsplan- Energi- och klimatåtgärder

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden beslutar att anta handlingsplan Energi- och klimatåtgärder och översänder planen till Kommunstyrelsen.

Sammanfattning (Ärendet i sin helhet)

I december 2020 antog Borås Stad en ny energi- och klimatstrategi som syftar till att konkretisera den lokala koldioxidbudgeten och anpassa samhället till ett förändrat klimat. Strategin fastslår nio prioriterade fokusområden som varje verksamhet inom kommunkoncernen behöver arbeta med. Varje bolag och förvaltning ska ta fram en handlingsplan som redovisar hur respektive verksamhet planerar att realisera strategin. Det här dokumentet utgör Tekniska förvaltningens handlingsplan för att realisera Borås Stads energi- och klimatstrategi. Strategiska gruppen har tagit fram ett kapitel till handlingsplanen eftersom samhällsbyggnadsprocessen har koppling till ett flertal strategiska områden i energi och klimatstrategi. Den involverar flera nämnder och har formulerat ett gemensamt kapitel till respektive nämnds handlingsplan.

Den 23 februari 2021 genomförde Klimatkommittén en workshop med Tekniska förvaltningens ledningsgrupp i syfte att stötta förvaltningen i arbetet med energi- och klimatstrategin och påbörja underlaget till förvaltningens handlingsplan. Den 17-18 maj 2021 genomfördes Tekniska nämndens strategidagar och då hölls en workshop om planen. Under hösten 2021 etablerades en arbetsgrupp med deltagare från respektive avdelning för att kartlägga nuläget, prioritera områden och ta fram aktiviteter för att realisera energi- och klimatstrategin. Arbetet genomförs med regelbundna avstämningar med ledning och dialog med nämnd.

Tekniska nämnden beslutar att anta handlingsplan Energi- och klimatåtgärder och översänder planen till Kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

1. Kapitel samhällsplaneringsprocess
2. Trygg och säker teknisk infrastruktur
3. Klimatsmart byggnation
4. Ökad lagring och upptag av CO₂

5. Fossilfri vägtrafik
6. Handlingsplan

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsen, KS.diarium@boras.se

Jan Idehed
Ordförande

Magnus Palm
Förvaltningschef

Gemensamt kapitel för Borås Stads nämnder i samhällsbyggnadsprocessen

Samhällsbyggnadsprocessen har koppling till ett flertal strategiska områden i energi- och klimatstrategin. Då processen involverar flera nämnder har ett gemensamt kapitel formulerats till respektive nämnds handlingsplan. Utöver kapitlet har varje nämnd egna åtgärder och ambitioner i respektive handlingsplan.

Arbetet med att identifiera och följa upp åtgärder där flera nämnder behöver samverka kommer pågå kontinuerligt framöver. Strategiska gruppen är styrgrupp för arbetet. En arbetsgrupp tillsätts med representanter från alla förvaltningar som är representerade i strategiska gruppen.

De nämnder som har detta gemensamma kapitel är Tekniska nämnden, Miljö- och konsumentnämnden, Lokalförsörjningsnämnden, Kommunstyrelsen och Samhällsbyggnadsnämnden.

Prioritering

Av de nio strategiska områden i energi- och klimatstrategin har den gemensamma samhällsbyggnadsprocessen störst potential att påverka områdena.

- *Fossilfri vägtrafik,*
- *Ökad lagring och upptag av CO₂,*
- *Klimatanpassad fysisk planering och bebyggelse*
- *Trygg och säker infrastruktur.*

Fossilfri vägtrafik

Nuläget

Nämnderna påverkar utvecklingen genom att arbeta för förtätning på hårdgjorda ytor enligt översiktsplanen och genom att styra trafiken genom parkeringsreglering genom bland annat parkeringsprogram, parkeringsregler och parkeringsköpsavtal. Borås blir mer transporteffektiv genom att Borås Stad planerar för att kommunal service i stor utsträckning går att nå utan bil. Borås Stad främjar gång, cykling och kollektivtrafik bland annat genom utbyggnad av cykelvägnätet och genom mobility management-åtgärder. Hållbara resor till skolan främjas genom projekt och fysiska åtgärder.

Åtgärder på kort sikt

Förtydliga roll och ansvarsfördelning för arbetet med mobility management (beteendepåverkan) och annan utåtriktat mobilitetsarbete. Ett förslag på ansvarsfördelning och nödvändiga resurser lämnas till Klimatrådet. Arbetet behöver synkas med trafikplanen som är under utarbetande. Ansvarig: Kommunstyrelse med hjälp av Tekniska nämnden, Miljö- och konsumentnämnden och Samhällsbyggnadsnämnden.

Ta fram en gemensam vision för ett stationsområde som bygger på hållbart resande. Ansvarig: Kommunstyrelsen med tilltänkt projektorganisation för stationsområdet.

Se över hur beslutsunderlag kan tydligare visa hur åtgärder påverkar koldioxidbudgeten samt de tre hållbarhetsperspektiven. Vilka arbetssteg behöver göras, på vilken nivå (projektstorlek) och av vilken organisation. Ansvarig: Alla fem nämnder

Öka kunskap bland beslutsfattare och handläggare avseende positiv och negativ klimatpåverkan från trafikåtgärder. Under 2022 genomförs gemensamma utbildningar på områdena mobility

management, cykelinfrastruktur och markomvandling. Ansvarig: Tekniska nämnden med bistånd av Kommunstyrelsen

Utreda och testa verktyg för hållbarhetsbedömning av detaljplaner. Ansvarig: Samhällsbyggnadsnämnden

Revidera Cykelplanen 2021. Ansvarig: Tekniska nämnden

Åtgärder på lång sikt

Undersöka möjligheten för en omlastningsterminal för gods på järnväg. Ansvarig: Kommunstyrelsen

Ökad lagring och upptag av CO2

Nuläget

Översiktsplanen följs inte konsekvent nog där förtätning ska främst ske på redan ianspråktagen yta. Definitionen lämnar för stort utrymme för olika tolkningar.

Vid nybyggnation ökas graden av trä som byggnadsmaterial.

Åtgärder på kort sikt

Utreda hur vi kan kräva kompensationsåtgärder när det sker markomvandlingar vid exploatering. Ansvarig: Kommunstyrelsen med bidrag från Tekniska nämnden

Fortsätta testa och utvärdera verktyg för grönytefaktor. Ansvarig: Miljö- och konsumentnämnden tillsammans med Samhällsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden och Kommunstyrelsen.

På lång sikt

Definiera vilken mark som är lämplig för exploatering och vilken som är lämplig att bevara utifrån klimat, klimatanpassning och miljöperspektiv. Definitionen ligger till grund för samhällsplanering och strategiska markköp. Ansvarig: Kommunstyrelsen

Undersöka hur kompensationsåtgärder kan tas med i ÖP, grönområdesplan eller andra övergripande styrdokument. Ansvarig Kommunstyrelsen

Klimatanpassad fysisk planering och bebyggelse

Nuläget

Driftfrågan kan skapa konflikt, det den ena planerar för innebär merarbete för en annan verksamhet vilket inte alltid tas höjd för. Arbetet med området saknar flera arbetssätt idag. Kartläggning av t.ex. skyfall, riskhanteringsplaner MSB och annat underlagsmaterial är på gång. I detaljplaner ser vi till att utgångar klarar höga vattennivåer. Vi ser till att höja marken vid Viskan och skapar dagvattendiken mm. Hänsyn ska tas till eventuella höga flöden genom att byggnader/lokaler får delvis högre grunder för att motverka vatteninsläpp. Kraven finns på att klara av högsta flöden på Viskan och skyfall 200 års-scenarier. Detta konkreta innebär upphöjda entréer där det behövs och som det framgår i texten regngårdens med lokala fördröjningsmagasin. Vi ingår dock i vattengruppen och där planerar man för en långsiktigt större lösning som kan innebära t.ex förhöjning av Öresjön uppströms.

Åtgärder på kort sikt

Förutsatt att investeringsmedel beviljas av kommunfullmäktige är konkreta klimatanpassnings-åtgärder föreslagna att genomföras i Tekniska nämndens regi (i vissa fall med stöd av andra nämnder och akademien). Detta kan vara (dag-)vattenpark inom befintlig detaljplan, säkring av park- och gångvägar mot skyfall, säkring av vattendrag, justering av markhöjder på utsatt allmän plats. Om åtgärderna kräver ansökan för vattenverksamhet blir åtgärderna på lite längre sikt.

Andra åtgärder på kort sikt kan till exempel vara strategiska markköp, klimatanpassad förvaltning av kommunens mark, styrning av arrendeavtal, och att identifiera vilken mark är som lämplig för exploatering utifrån klimat, anpassning och miljöperspektiv i sitt sammanhang. Se även *CO2-lagring*.

Kompensationsåtgärder. Se CO2 lagring

Grönytefaktorn. Se CO2 lagring

Den nya skyfallskarteringen ska analyseras när den är klar, och möjliga nya arbetssätt utifrån karteringen ska undersökas. Ansvarig nämnd: Alla nämnder

Åtgärder på lång sikt

Ta fram en handlingsplan för översvämning av Viskan, konkreta åtgärder utmed hela Viskan. Ansvarig: Miljö- och konsumentnämnden

Ta fram en handlingsplan för dagvattenfrågan, öka fördröjning med mera. Stadens dagvattengrupp arbetar med frågan. Ett statligt arbete pågår också och förväntas vara klart under 2024. Ansvarig: Kommunstyrelsen

Lämplighetspröva gamla planer, ifall det är lämpligt att bygga i dessa områden. Ansvarig Samhällsbyggnadsnämnden

Ta fram förslag på ÖP-komplettering om klimatanpassning (ex. översvämningar). Ansvarig: Kommunstyrelsen tillsammans med övriga nämnder

Trygg och säker teknisk infrastruktur

Nuläget

Dagvattengrupp är tillsatt för ökat samarbete. BEMAB förstärker dagvattenanläggningen kontinuerligt. Områdena behöver vara större än detaljplaner. Ökar graden av självförsörjning genom fortsatt utbyggnad av solenergianläggningar. Tekniska nämnden bygger ut GC-vägar enligt plan.

Åtgärder på kort sikt

Undersöka och skapa dagvattenlösningar som är anpassade till ett förändrat klimat, raingardens m.m. som fördröjer avrinningen. Ansvarig Tekniska nämnden

Stärka samarbetet med Borås Energi och Miljö samt Borås elnät för att gemensamt identifiera åtgärder avseende infrastruktur såsom dricksvattenförsörjning, ledningsnät för vatten, avlopp och el. Det pågår redan gemensamma insatser, t ex i arbetet med riskhanteringsplanen.

Ansvarig: Kommunstyrelsen

Åtgärder på lång sikt

Utveckla cykelplanen, förbättra kollektivtrafik, tillse att medel finns för drift och underhåll av befintliga GC-nät. Klimatsäkra kommunala gator för att säkerställa viktiga samhällsfunktioner.
Ansvarig Tekniska nämnden

Trygg och säker teknisk infrastruktur

Godkänt datum		Signatur
2021-12-15		
Avdelning		
Gatuavdelningen, Park- och skogsavdelningen		
Ansvarig	Start	Klart
Magnus Palm, förvaltningschef	2022	2026
Beskrivning av mål, dess syfte och handlingsplan		
<p><u>Mål</u></p> <p>Medverka till att uppfylla kommunens miljömål om ekosystemtjänster och att säkerställa att grön- och blå infrastruktur värnas i översiktsplaner, detaljplaner och vägplaner. Sträva efter att ha en underhållsplan för elkablar som ligger i fas med lämpligt tidsintervall och samlägga med andra ledningsägare och vid andra anläggningsarbeten. Energieffektivisera belysning genom att byta till LED-armaturer med möjlighet att effektreducera nattetid.</p> <p><u>Syfte</u></p> <p>Bytet av armaturer kommer med möjlighet till 30 % effektreducering mellan kl. 23-05. Totalt beräknas åtgärden ge en besparing på 350 000 kWh.</p> <p><u>Etappmål/aktivitet</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utbyggnad av sammanhängande befintliga cykelstråk i enighet med cykelplanen (cykelparkering och underhåll) 2023. 2. Vi ska skapa säkra miljöer med hänsyn till klimatsmarta lösningar. (2022) 3. Åtgärder för dagvattenfördröjning vid nybyggnation på allmänplatsmark. (2022) 4. Reinvestering av belysningsanläggningar. Dessutom kommer 2000 armaturer med effekten 65 W bytas ut mot LED-armaturer med en effekt på cirka 25 W. (2022) 5. Skapa Viskans park som går från norr till söder genom centrala Borås som tar vara på både gröna och blå värden i anslutning till stadens utbyggnadsordning. Kronängsparken beräknas bli klar 2023. <p><u>Handlingsplan</u></p> <p>Delta i kommunens arbete med att utveckla verktyg för hur grön och blå infrastruktur kan beaktas i detaljplaner.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Genomföra de åtgärdsförslag som finns i cykelplanen 2022 - 2023 2. Arbeta efter de riktlinjer som finns i handboken för trygga och offentliga miljöer. 3. Delta i kommunens arbete i dagvattengruppen. Förebygga översvämning genom dagvattenhantering- och fördröjning. 4. Byta ut armaturer 5. Projektet tillförs medel under 2022 och en projektledare anställs. 		
Förutsättning vid start/nuläge		
<ol style="list-style-type: none"> 1. I budget för 2022 är det avsatt 20 Mkr för cykelsatsningar. 2. Handlingsplanen är snart färdig. 3. Deltar i kommunens dagvattengrupp. 4. Förvaltningen har 20 000 ljuspunkter med en energiförbrukning på 6 630 MWh/år. Cirka 1 000 av dem är belysning på genomfartsleder där effekten/armatur generellt är 150 W. Övrig belysning har en genomsnittlig effekt på 60 W. 		

5. Styr dokumentet ”Staden vid parken”. Projektstart blir 2022. Budget 90 miljoner kronor avsatt den första 5-årsperioden och 5 miljoner kronor 2022.
Mätmetod 1. Redovisning av utfallet 2. Redovisning av utfallet 3. Redovisning av utfallet 4. Redovisning av utfallet 5. Redovisning av utfallet
Dokumentation Förvaltningens bokslut och/eller miljöredovisning.
Resurser Inom befintliga ramar förutom: 5. Extra medel krävs för att kunna byta ut ledningar i den takt som underhållsplanen säger.
Utvärdering och uppföljning

Klimatsmart byggnation

Godkänt datum		Signatur
2021-12-15		
Avdelningar		
Gatuavdelningen, Park- och skogsavdelningen		
Ansvarig	Start	Klart
Magnus Palm, förvaltningschef	2022	2022
Beskrivning av mål, dess syfte och handlingsplan		
<p><u>Mål</u> Minska förbrukningen av jordens ändliga resurser. Nyckelordet är återanvända material i ursprunglig eller förädlad form.</p> <p><u>Syfte</u> Målet är att bidra till att uppfylla det av kommunen fastslagna miljömålet som säger att byggnationer och markentreprenader ska vara miljö- och hälsomässigt hållbara.</p> <p><u>Etappmål/aktivitet</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Återanvända all uppbruten asfalt (2022) 2. Öka andelen återvunnet överbyggnadsmaterial (d v s tillfört material) vid byggnation av gång- och cykelbanor (gäller vid intern upphandling) (2022) 3. Att vid byggnation inom cityringen prioritera sten eller betong som material (2022) 4. Att nuvarande fogmaterial i stenbeläggningar på sikt ersätts av betongkross. (2022) 5. Att använda stor andel naturmaterial på lekplatsernas fallskydd (2022) <p><u>Handlingsplan</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vid upphandlingar av entreprenader alltid sträva efter att uppfylla målsättningen. 2. Vid upphandlingar av entreprenader alltid sträva efter att uppfylla målsättningen. 3. Vid upphandlingar av entreprenader alltid sträva efter att uppfylla målsättningen. 4. Vid beläggningsarbete används betongkross som fogmaterial. 5. Vid upphandlingar av entreprenader alltid sträva efter att uppfylla målsättningen. 		
Förutsättning vid start/nuläge		
<ol style="list-style-type: none"> 1. En mindre del av den uppbrutna asfalten återanvänds idag. 2. En mindre del av den uppbrutna asfalten återanvänds idag. 3. En stor del av området har sten eller betong istället för asfalt 4. Metoden har provats. 5. Träflis används som fallskydd på 3 972 m². 		
Mätmetod		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Redovisning av utfallet. 2. Redovisning av utfallet. 3. Redovisning av utfallet. 4. Redovisning av utfallet. 5. Redovisa areal där träflis används som fallskydd. 		
Dokumentation		
Förvaltningens bokslut och/eller miljöredovisning.		
Resurser		

Inom befintliga ramar.

Utvärdering och uppföljning

Ökad lagring och upptag av CO₂

Godkänt datum		Signatur
2021-12-15		
Avdelningar		
Park- och skogsavdelningen		
Ansvarig	Start	Klart
Magnus Palm, förvaltningschef	2022	2030
Beskrivning av mål, dess syfte och handlingsplan		
<p><u>Mål</u> Öka lagringen och upptaget av CO₂ på kommunens egna fastigheter.</p> <p><u>Syfte</u> Ta fram ett underlag som underlättar kommunens fortsatta arbete med att ta fram hur kommunen kan öka lagring och upptag av CO₂. Inventering av kommunens ängs- och betesmarker kan användas för att finna lämpliga arealer för åtgärder.</p> <p><u>Etappmål/aktivitet</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rapport som redovisar tänkbara alternativ för ökad lagring och upptag av CO₂ på kommunal mark. (2022) 2. Rapport om kommunens ängs- och betesmarker. (2022) 3. Ökad volym biokol som ingår i växtbäddar vid nyplantering (2022) 4. Verka för att öka andel träd i stadsmiljö. (2022) 5. > 25 % trädkronstäckning i kommunens tätorter (2030) <p><u>Handlingsplan</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kunskap om olika metoder och strategier inhämtas. Resultatet blir en rapport där kommunens valmöjligheter redovisas med försök till kvantifiering och beskrivning av tänkbara konsekvenser. Utifrån kommunens markinnehav analyseras tänkbara strategier. 2. Inventering och klassning av ängs- och betesmark som kommunen äger. Utreda kommunala jordbruksmarkers naturvärde. Ta fram förslag till åtgärdsplan. 3. Köpa in biokol till växtbäddar. Försöka få fram ett samarbete med BEM för att de ska tillverka biokol av våra restprodukter. 4. Delta i detaljplanarbetet. 5. Plantering av gatuträd, grönytor i samband med om- och nybyggnation <p>Förutsättning vid start/nuläge</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Det saknas idag kunskap om vad olika metoder skulle innebära för Borås Stad. <i>Tekniska förvaltningen ansvarar för 13 293 ha landareal (skogsbruksplanelagd) varav 10 713 ha produktiv skogsmark. Den produktiva skogsmarken binder ungefär 3,4 miljoner ton CO₂.</i> 2. Inventering delvis genomförd. 3. Biokol används inte idag. 4. Deltar i detaljplanarbetet. 5. Nuvarande trädkronstäckning (2020) är 23 % <p>Mätmetod</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Den färdiga redovisningen. 2. Den färdiga redovisningen. 3. Redovisa använd volym biokol. 4. Redovisa resultatet. 5. Resultat från nästa mätning av trädkronstäckning. Metodbeskrivning i Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd. 		

Dokumentation

Skogsbruksplan och trädplan.
Förvaltningens bokslut och/eller miljöredovisning.

Resurser

Inom befintliga ramar.

Utvärdering och uppföljning

Fossilfri vägtrafik

Godkänt datum

2021-12-15

Signatur

Avdelning

Hela förvaltningen

Ansvarig

Magnus Palm, förvaltningschef

Start

2022

Klart

2023

Mål

Medverka till att kommunen kan uppnå sitt miljömål att minska användningen av fossilt fordonsbränsle. Ett kommunalt miljömål är att andelen resor inom Borås Stads geografiska område som sker till fots, med cykel eller kollektivtrafik ska öka. Förbättrad standard för resor inom Borås Stads geografiska område som sker till fots och med cykel.

Informera kommunens anställda och lånemöjligheterna av elcyklar mm via bilpoolen och ge allmänheten bättre möjligheter att säkert kunna förvara sina cyklar.

Syfte

Att byta ut fossilbränsle mot mer miljövänliga alternativ. Underlätta för resande med fossilfria alternativ. Ett exempel på det är att bygga om stationsområdet vid Resecentrum för tågresenärer. Öka möjligheterna att cykla genom att bygga cykelgaraget och arbeta med mobility management.

Etappmål/aktivitet

1. I kommande upphandlingar styra mot användning av fossilfria drivmedel. (2022)
2. Se över möjligheten att utöka antalet elbilar i bilpoolen (2022)
3. Rapport som belyser hur samarbetet kan ökas med Grundskoleförvaltningen (samordna skolskjuts och få ner antal resor) (2022)
4. Öka andelen tjänstebilar som är fossilfria jämfört med 2020. (2022)
5. Öka användningen av tjänstecyklar jämfört med 2020. (2022)
6. Utbyggnad av Cykelgaraget/cykelparkering/cykelservicestationer vid Resecentrum (2023)
7. Vi ska verka för cykelvänlig arbetsplats.
8. Utbyggnad av cykelvägnätet enligt Cykelplan 2022-2023 (3,6 km 2022) och 4,0 km (2023)
9. Ställa miljökrav vid upphandlingar av entreprenader.
10. Genomföra samtal för att strukturera mikromobilitetstjänsterna (exempelvis dialog med elsparkcykelleverantörerna) för de företag som har som har elsparkcyklar i staden (2022)
11. Bidra utifrån Tekniska nämndens förmåga till cykelstrategi med att öka andelen cykelresor av totala antalet resor från 3 % (2015) till 12 % (2040).
12. Delta i kommungemensamt arbete med att planera ett nytt stationsområde.

Handlingsplan:

1. Handlingsplan: Upphandlingen av skolbusstrafiken som kommer genomföras under 2022 kommer utformas så att den riktar upphandlingen mot fossilfria alternativ.
2. Kontakter tas med P-bolaget om fler laddnings platser.
3. Tekniska förvaltningen och Grundskoleförvaltningen samarbetar inför skolstart för att kunna effektivisera schemalaggningen. En gemensam arbetsgrupp kommer att ta fram en rapport med hur arbetssättet kan bli bättre.
4. Välj fossilfria alternativ där det är möjligt vid omförhandling av leasingavtal. Jämför med 2020 års statistik (d v s innan coronarestriktionerna)
5. Genomföra en kampanj för att marknadsföra vilka alternativ som finns.

<ol style="list-style-type: none"> 6. Utbyggnad av cykelgarage, cykelparkering och cykelservicestationer enligt Cykelplan 2022- 2023. 7. Delta i projektet Cykelvänlig arbetsplats 2022 och utvärdera de möjligheter som föreslås. 8. Utbyggnad av cykelvägnätet enligt Cykelplan 2022-2023. 9. Ställa krav vid upphandlingar. 10. Genomföra samtal för att strukturera mikromobilitetstjänsterna (exempelvis dialog med elsparkcykelleverantörerna) för de företag som har som har elsparkcyklar. 11. Arbeta efter cykelstrategin och cykelplanen. 12. Strukturskiss Väst
<p>Förutsättning vid start/nuläge</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I nuvarande avtal ges bonus för fossilfria drivmedel. 2. 7 elbilar finns i bilpoolen. Begränsat med utrymme i garagen och svårigheter att få tillräckligt med laddstationer. 3. Arbetet är påbörjat. 4. 2020 – Park- och skogsavdelningen hade 17 tjänstebilar. 14 kan köras på HVO och 2 är hybrid (el/bensin). Gatuavdelningen hade 7 tjänstebilar varav 6 är hybrid (el/bensin) och 1 diesel. 5. 11 cyklar var tillsammans bokade 3 940 timmar (2020). 6. Utbyggnad är inte genomförd. 7. Förvaltningen deltog inte i Cykelvänlig arbetsplats 2021. 8. Utgångsläget är 221 km cykelväg i Borås Stad varav 138 km där kommunen är väghållare. 9. Miljökrav vid upphandlingar (Gemensamma miljökrav för entreprenader 2018) 10. Arbeta påbörjat 11. 3 % i undersökning 2015. 12. Arbetet med strukturskiss väst pågår.
<p>Mätmetod</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Redovisning av utfallet. 2. Redovisning av antalet elbilar i bilpoolen. 3. En färdig rapport. 4. Redovisning av utfallet. 5. Redovisning av utfallet. 6. Statistik från bilpoolen. Antal platser som hyrs i cykelgaraget. Redovisning av antal km nyproducerad cykelbana. 7. Redovisning av antal uppfyllda kriterier i projektet. 8. Redovisning av utfallet. 9. Redovisning av utfallet. 10. Redovisa om samtal genomförts. 11. Resvaneundersökning (Kommunstyrelsen) senaste gjord 2015. 12. Genomförd ombyggnation.
<p>Dokumentation</p> <p>Förvaltningens bokslut och/eller miljöredovisning.</p>
<p>Resurser</p> <p>För 11 gäller att extra medel behövs om Tekniska behöver genomföra resvaneundersökning i egen regi.</p> <p>För 12 gäller att investeringsmedel beviljas.</p> <p>Övriga inom befintliga ramar.</p>
<p>Utvärdering/ Uppföljning</p>

Tekniska förvaltningens handlingsplan

för att realisera Borås Stads energi- och klimatstrategi

Innehållsförteckning

Tekniska förvaltningens handlingsplan	1
för att realisera Borås Stads energi- och klimatstrategi	1
Bakgrund.....	3
Arbetsprocessen	3
Gemensamt kapitel för Borås Stads nämnder i samhällsbyggnadsprocessen ..	3
1. Fossilfri vägtrafik	4
2. Ökad lagring och upptag av CO2.....	5
3. Klimatanpassad fysisk planering och bebyggelse	5
4. Trygg och säker teknisk infrastruktur	7
Kartläggning av nuläget på Tekniska förvaltningen.....	7
Förslag på mål och åtgärder på Tekniska förvaltningen.....	14

Bakgrund

I december 2020 antog Borås Stad en ny energi- och klimatstrategi som syftar till att konkretisera den lokala koldioxidbudgeten och anpassa samhället till ett förändrat klimat. Strategin fastslår nio prioriterade fokusområden som varje verksamhet inom kommunkoncernen behöver arbeta med. Varje bolag och förvaltning ska ta fram en handlingsplan som redovisar hur respektive verksamhet planerar att realisera strategin. Det här dokumentet utgör Tekniska förvaltningens handlingsplan för att realisera Borås Stads energi- och klimatstrategi. Samtliga mål och aktiviteter i handlingsplanen integreras i förvaltningens verksamhetsplanering och miljödiplomering. Tekniska förvaltningen ansvarar för att samordna och följa upp energi- och klimatstrategin och de tillhörande handlingsplanerna. Strategiska gruppen har tagit fram ett kapitel till handlingsplanen eftersom samhällsbyggnadsprocessen har koppling till ett flertal strategiska områden i energi och klimatstrategi. Den involverar flera nämnder och har formulerat ett gemensamt kapitel till respektive nämnds handlingsplan. De har tagit fram en gemensam text om samhällsbyggnadsprocessen och används av alla nämnder i det hårda klustret för handlingsplanen.

Arbetsprocessen

Den 23 februari 2021 genomförde Klimatkommittén en workshop med Tekniska förvaltningens ledningsgrupp i syfte att stötta förvaltningen i arbetet med energi- och klimatstrategin och påbörja underlaget till förvaltningens handlingsplan. Under hösten 2021 etablerades en arbetsgrupp med deltagare från respektive avdelning för att kartlägga nuläget, prioritera områden och ta fram aktiviteter för att realisera energi- och klimatstrategin. Arbetet genomförs med regelbundna avstämningar med ledning och dialog med nämnd. Målsättningen är att handlingsplanen ska vara beslutade av Tekniska nämnden innan årsskiftet 2021/2022.

Gemensamt kapitel för Borås Stads nämnder i samhällsbyggnadsprocessen

Samhällsbyggnadsprocessen har koppling till ett flertal strategiska områden i energi- och klimatstrategin. Då processen involverar flera nämnder har ett gemensamt kapitel formulerats till respektive nämnds handlingsplan. Utöver kapitlet har varje nämnd egna åtgärder och ambitioner i respektive handlingsplan.

Arbetet med att identifiera och följa upp åtgärder där flera nämnder behöver samverka kommer pågå kontinuerligt framöver. Strategiska gruppen är styrgrupp för arbetet. En arbetsgrupp tillsätts med representanter från alla förvaltningar som är representerade i strategiska gruppen.

De nämnder som har detta gemensamma kapitel är Tekniska nämnden, Miljö- och konsumentnämnden, Lokalförsörjningsnämnden, Kommunstyrelsen och Samhällsbyggnadsnämnden.

Av de nio strategiska områden i energi- och klimatstrategin har den gemensamma samhällsbyggnadsprocessen störst potential att påverka områdena.

- *Fossilfri vägtrafik,*
- *Ökad lagring och upptag av CO2,*
- *Klimatanpassad fysisk planering och bebyggelse*
- *Trygg och säker infrastruktur.*

1. Fossilfri vägtrafik

Nuläget

Nämnderna påverkar utvecklingen genom att arbeta för förtätning på hårdgjorda ytor enligt översiktsplanen och genom att styra trafiken genom parkeringsreglering genom bland annat parkeringsprogram, parkeringsregler och parkeringsköpsavtal. Borås blir mer transporteffektiv genom att Borås Stad planerar för att kommunal service i stor utsträckning går att nå utan bil. Borås Stad främjar gång, cykling och kollektivtrafik bland annat genom utbyggnad av cykelvägnätet och genom mobility management-åtgärder. Hållbara resor till skolan främjas genom projekt och fysiska åtgärder.

Åtgärder på kort sikt

Förtydliga roll och ansvarsfördelning för arbetet med mobility management (beteendepåverkan) och annan utåtriktad mobilitetsarbete. Ett förslag på ansvarsfördelning och nödvändiga resurser lämnas till Klimatrådet. Arbetet behöver synkas med trafikplanen som är under utarbetande. Ansvarig: Kommunstyrelse med hjälp av Tekniska nämnden, Miljö- och konsumentnämnden och Samhällsbyggnadsnämnden.

Ta fram en gemensam vision för ett stationsområde som bygger på hållbart resande. Ansvarig: Kommunstyrelsen med tilltänkt projektorganisation för stationsområdet.

Se över hur beslutsunderlag kan tydligare visa hur åtgärder påverkar koldioxidbudgeten samt de tre hållbarhetsperspektiven. Vilka arbetssteg behöver göras, på vilken nivå (projektstorlek) och av vilken organisation. Ansvarig: Alla fem nämnder

Öka kunskap bland beslutsfattare och handläggare avseende positiv och negativ klimatpåverkan från trafikåtgärder. Under 2022 genomförs gemensamma utbildningar på områdena mobility management, cykelinfrastruktur och markomvandling. Ansvarig: Tekniska nämnden med bistånd av Kommunstyrelsen

Utreda och testa verktyg för hållbarhetsbedömning av detaljplaner. Ansvarig: Samhällsbyggnadsnämnden. Revidera Cykelplanen 2021. Ansvarig: Tekniska nämnden

Åtgärder på lång sikt

Undersöka möjligheten för en omlastningsterminal för gods på järnväg. Ansvarig: Kommunstyrelsen

2. Ökad lagring och upptag av CO2

Nuläget

Översiktsplanen följs inte konsekvent nog där förtätning ska främst ske på redan ianspråktagen yta. Definitionen lämnar för stort utrymme för olika tolkningar.

Vid nybyggnation ökas graden av trä som byggnadsmaterial.

Åtgärder på kort sikt

Utreda hur vi kan kräva kompensationsåtgärder när det sker markomvandlingar vid exploatering. Ansvarig: Kommunstyrelsen med bidrag från Tekniska nämnden

Fortsätta testa och utvärdera verktyg för grönytefaktor. Ansvarig: Miljö- och konsumentnämnden tillsammans med Samhällsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden och Kommunstyrelsen.

På lång sikt

Definiera vilken mark som är lämplig för exploatering och vilken som är lämplig att bevara utifrån klimat, klimatanpassning och miljöperspektiv. Definitionen ligger till grund för samhällsplanering och strategiska markköp. Ansvarig: Kommunstyrelsen

Undersöka hur kompensationsåtgärder kan tas med i ÖP, grönområdesplan eller andra övergripande styrdokument. Ansvarig Kommunstyrelsen

3. Klimatanpassad fysisk planering och bebyggelse

Nuläget

Driftfrågan kan skapa konflikt, det den ena planerar för innebär merarbete för en annan verksamhet vilket inte alltid tas höjd för. Arbetet med området saknar flera arbetsätt idag. Kartläggning av t.ex. skyfall, riskhanteringsplaner MSB och annat underlagsmaterial är på gång. I detaljplaner ser vi till att utgångar klarar höga vattennivåer. Vi ser till att höja marken vid Viskan och skapar dagvattendiken mm. Hänsyn ska tas till eventuella höga

flöden genom att byggnader/lokaler får delvis högre grunder för att motverka vatteninsläpp. Kraven finns på att klara av högsta flöden på Viskan och skyfall 200 års-scenarier. Detta konkreta innebär upphöjda entréer där det behövs och som det framgår i texten regngårdens med lokala fördröjningsmagasin. Vi ingår dock i vattengruppen och där planerar man för en långsiktigt större lösning som kan innebära t.ex förhöjning av Öresjön uppströms.

Åtgärder på kort sikt

Förutsatt att investeringsmedel beviljas av kommunfullmäktige är konkreta klimatanpassnings-åtgärder föreslagna att genomföras i Tekniska nämndens regi (i vissa fall med stöd av andra nämnder och akademien). Detta kan vara (dag-)vattenpark inom befintlig detaljplan, säkring av park- och gångvägar mot skyfall, säkring av vattendrag, justering av markhöjder på utsatt allmän plats. Om åtgärderna kräver ansökan för vattenverksamhet blir åtgärderna på lite längre sikt.

Andra åtgärder på kort sikt kan till exempel vara strategiska markköp, klimatanpassad förvaltning av kommunens mark, styrning av arrendeavtal, och att identifiera vilken mark är som lämplig för exploatering utifrån klimat, anpassning och miljöperspektiv i sitt sammanhang. Se även *CO2-lagring*.

Kompensationsåtgärder. Se CO2 lagring

Grönytefaktor. Se CO2 lagring

Den nya skyfallskarteringen ska analyseras när den är klar, och möjliga nya arbetssätt utifrån karteringen ska undersökas. Ansvarig nämnd: Alla nämnder

Åtgärder på lång sikt

Ta fram en handlingsplan för översvämning av Viskan, konkreta åtgärder utmed hela Viskan. Ansvarig: Miljö- och konsumentnämnden

Ta fram en handlingsplan för dagvattenfrågan, öka fördröjning med mera. Stadens dagvattengrupp arbetar med frågan. Ett statligt arbete pågår också och förväntas vara klart under 2024. Ansvarig: Kommunstyrelsen

Lämplighetspröva gamla planer, ifall det är lämpligt att bygga i dessa områden. Ansvarig Samhällsbyggnadsnämnden

Ta fram förslag på ÖP-komplettering om klimatanpassning (ex. översvämningar). Ansvarig: Kommunstyrelsen tillsammans med övriga nämnder.

4. Trygg och säker teknisk infrastruktur

Nuläget

Dagvattengrupp är tillsatt för ökat samarbete. BEMAB förstärker dagvattenanläggningen kontinuerligt. Områdena behöver vara större än detaljplaner. Ökar graden av självförsörjning genom fortsatt utbyggnad av solenergianläggningar. Tekniska nämnden bygger ut GC-vägar enligt plan.

Åtgärder på kort sikt

Undersöka och skapa dagvattenlösningar som är anpassade till ett förändrat klimat, regngårdens m.m. som fördröjer avrinningen. Ansvarig Tekniska nämnden

Stärka samarbetet med Borås Energi och Miljö samt Borås elnät för att gemensamt identifiera åtgärder avseende infrastruktur såsom dricksvattenförsörjning, ledningsnät för vatten, avlopp och el. Det pågår redan gemensamma insatser, t ex i arbetet med riskhanteringsplanen.

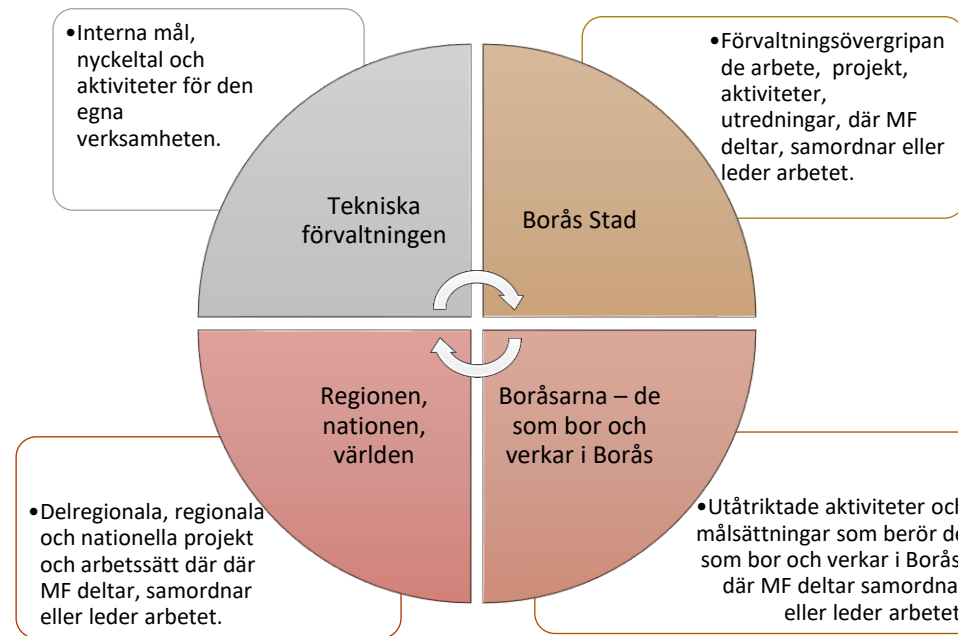
Ansvarig: Kommunstyrelsen

Åtgärder på lång sikt

Utveckla cykelplanen, förbättra kollektivtrafik, tillse att medel finns för drift och underhåll av befintliga GC-nät. Klimatsäkra kommunala gator för att säkerställa viktiga samhällsfunktioner. Ansvarig Tekniska nämnden

Kartläggning av nuläget på Tekniska förvaltningen

Under hösten kartlades det nuvarande arbetet inom strategins fyra fokusområdena. I tabellen nedan redovisas en nulägesbeskrivning av hur Tekniska förvaltningen arbetar idag utifrån fyra nivåer. Arbetsgruppen använde modellen som visas i figur 1 för att strukturera upp nuvarande arbetssätt. I nedanstående kapitel presenteras arbetsgruppens resultat.

Borås Stad har prioriterat nio arbetsområden i Energi- och klimatstrategin. Tekniska nämnden har rangordnat arbetsområdena utifrån nämndens verksamheter. Tekniska nämnden har beslutat att anta handlingsplaner för de arbetsområden som har rangordning 5. Skalan går från 5 (stor påverkan) - 1 (liten påverkan). I tabellen nedan redovisas en nulägesbeskrivning av hur Tekniska förvaltningen arbetar idag utifrån fyra nivåer. *Prioriterat av Tekniska förvaltningen

Tekniska förvaltningen – Interna mål, nyckeltal och aktiviteter för den egna verksamheten.

Borås Stad – Förvaltningsövergripande arbete, projekt, aktiviteter, utredningar där förvaltningen deltar, samordnar eller leder arbetet.

Boråsarna – de som bor och verkar i Borås – Utåtriktade aktiviteter och målsättningar som berör de som bor och verkar i Borås, där förvaltningen deltar, samordnar eller leder arbetet.

Regionen, nationen, världen – Delregionala, regionala och nationella målsättningar som direkt eller indirekt berör förvaltningen eller Borås stad

Utsläppsminskning	Tekniska förvaltningen Nämnden	Borås Stad KF	Boråsarna	Regionen, nationen, världen
* Fossilfri vägtrafik (5)				
Administration				
Gatuavdelning	<ul style="list-style-type: none"> • Verka för digitala arbetssätt • Minskade utsläpp från tjänsteresor • Fler pendlingsresor med cykel och kollektivtrafik 	<ul style="list-style-type: none"> • Cykelplan • Vintercyklist • På egna ben • Deltar i cykelvänligarbets plats 	<ul style="list-style-type: none"> • Trepårtssamverkan (Västtrafik, Nobina) • Svenska cykelstäder • Vintercyklist • På egna ben • MMMiS nätverk • Cykla och vandra i Sjuhärad. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hållbar mobilitet • Gata deltar i mobilitetsarbetet från TF • Elsparkcyklar, dialog med leverantörer • Nationell cykelstrategi
Park- och skogsavdelning	<ul style="list-style-type: none"> • Är med i bilpoolen • Arbetslagens- och skogsarbetarnas bilar körs på HVO • Ställer krav på våra entreprenörer • Har ett skogsbilvägsnät som så att skogs- och vägtransporter kan minskas 	-	-	-
Persontransportavdelningen	<ul style="list-style-type: none"> - Ställer krav på miljövänlig trafik vid upphandlingar - Premierar färdtjänstentreprenören vid användning av HVO100 - Styrning mot fossilfria fordon inom bilpoolen 	<ul style="list-style-type: none"> - Minska användandet av fossila bränsle i bilpoolen - Vid upphandling av fordon ska i första hand biogas- och elfordon väljas 	<ul style="list-style-type: none"> - Alla färdtjänstkunder kan åka med kollektivtrafiken kostnadsfritt 	

	<ul style="list-style-type: none"> - Inom särskoleskjutsen drivs samtliga fordon av HVO100 - All trafik effektiviseras genom samplanering och ruttoptimering 			
Resurseffektiv konsumtion och produktion (4)				
Administration				
Gatuavdelning				
Park- och skogsavdelning	-	- Deltar i kommunens arbete med kemikaliedatabas och centrala upphandlingar	-	- Producerar certifierat timmer, rundvirke och bränsleflis
Persontransportavdelningen				
Resurseffektiv energianvändning och försörjning (4)				
Administration				
Gatuavdelning	<ul style="list-style-type: none"> • Utbyte av armaturer, energieffektivisering gatubelysning • Tjänstebilar, eldrift hybrid 			
Park- och skogsavdelning	<ul style="list-style-type: none"> • Använder elverktyg med batteridrift 	-	<ul style="list-style-type: none"> • Levererar bioflis till lokala kraftvärmeverket • Deltar i LONA-projektet 	-

			skonsam belysning	
Persontransportavdelningen				
* Klimatsmart byggnation (5)				
Administration				
Gatuavdelning	<ul style="list-style-type: none"> • Byggande av infrastruktur • Återvinning av byggmaterial, asfalt, gatsten och betong • Utbyte av armaturer, energieffektivisering gatubelysning 			
Park- och skogsavdelning	<ul style="list-style-type: none"> • Återanvänder virke • Renoverar • Använder lokalt producerad bergkross vid t ex byggnation av skogsbilvägar • Återanvänder stängsel 	<ul style="list-style-type: none"> • Bygger mycket i trä – ofta från egen certifierad skog • Använder vattenbaserade färger 	-	-
Persontransportavdelningen				
* Ökad lagring & upptag av CO₂ (5)				
Administration				
Gatuavdelning	<ul style="list-style-type: none"> • Anläggande av gatuträd 			
Park- och skogsavdelning	<ul style="list-style-type: none"> • Väljer ett plantmaterial som ger bra tillväxt 	-	-	-

	<ul style="list-style-type: none"> • Överhåller skogen (d v s lagrar kol) • Använder eget virke för byggnation 			
Persontransportavdelningen				

Klimatanpassad fysisk planering & bebyggelse (4)				
Administration				
Gatuavdelning	<ul style="list-style-type: none"> • Cykelplanen 	<ul style="list-style-type: none"> • Deltar i den fysiska planeringen 		<ul style="list-style-type: none"> • Samråd med Trafikverket • Ansökan om statsbidrag för gång- och cykelvägar, kollektivtrafik
Park- och skogsavdelning	<ul style="list-style-type: none"> • Deltar i dagvattengruppen • Deltar i detaljplanearbetet • Deltar i vattengruppen 	<ul style="list-style-type: none"> • Deltar i ÖP-arbete • Deltar i Grönområdesplanearbetet • Deltar i kommunens klimatanpassningsarbete • Söker lösningar för att klimatanpassad öppen dagvattenhantering 	-	-
Persontransportavdelningen				

* Trygg och säker teknisk infrastruktur (5)				
Administration				
Gatuavdelning	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildning av medarbetare 	<ul style="list-style-type: none"> • BRÅ • Trygghetsvandringar • Handlingsplan för trygga fysiska miljöer 	<ul style="list-style-type: none"> • Gatubelysning • Vinterväghållning • Trafiksäkerhetsarbete (Trafiksäkerhetsrådet) • Arbete på väg (säkerhet vid arbetsplatser) 	<ul style="list-style-type: none"> • Samråd med Trafikverket (statligt vägnät)
Park- och skogsavdelning	<ul style="list-style-type: none"> • Deltar i detaljplanarbetet 	-	<ul style="list-style-type: none"> * Deltar i trygghetsvandringar * Deltar i ordsråd 	-
Persontransportavdelningen				
Integrering av klimat - anpassning i Borås Stad (3)	-	-	-	-
Administration				
Gatuavdelning				
Park- och skogsavdelning				
Persontransportavdelningen				
Robust och säker ledning i kris (2)				
Administration				
Gatuavdelning	<ul style="list-style-type: none"> • Krisledningsplan förvaltningen 	<ul style="list-style-type: none"> • Samverkan med CKS 	<ul style="list-style-type: none"> • Beredskap 	<ul style="list-style-type: none"> • Viskan reglering
Park- och skogsavdelning	-	-	-	-
Persontransportavdelningen				

Förslag på mål och åtgärder på Tekniska förvaltningen

Arbetsgruppen anser att det samtliga områden knyter an till Tekniska förvaltningen nuvarande arbete. De områden som arbetsgruppen anser bör utvecklas och prioriteras på kort sikt är:

Handlingsplan Tekniska förvaltningen – energi- och klimatstrategi		
Fossilfri vägtrafik		
Godkänt datum	Signatur	
2021-12-15		
Avdelning		
Hela förvaltningen		
Ansvarig	Start	Klart
Magnus Palm, förvaltningschef	2022	2023
<u>Mål</u>		
Medverka till att kommunen kan uppnå sitt miljömål att minska användningen av fossilt fordonsbränsle. Ett kommunalt miljömål är att andelen resor inom Borås Stads geografiska område som sker till fots, med cykel eller kollektivtrafik ska öka. Förbättrad standard för resor inom Borås Stads geografiska område som sker till fots och med cykel.		

Informera kommunens anställda och lånemöjligheterna av elcyklar mm via bilpoolen och ge allmänheten bättre möjligheter att säkert kunna förvara sina cyklar.

Syfte

Att byta ut fossilbränsle mot mer miljövänliga alternativ. Underlätta för resande med fossilfria alternativ. Ett exempel på det är att bygga om stationsområdet vid Resecentrum för tågresenärer.

Öka möjligheterna att cykla genom att bygga cykelgaraget och arbeta med mobility management.

Etappmål

1. I kommande upphandlingar styra mot användning av fossilfria drivmedel. (2022)
2. Se över möjligheten att utöka antalet elbilar i bilpoolen (2022)
3. Rapport som belyser hur samarbetet kan ökas med Grundskoleförvaltningen (samordna skolskjuts och få ner antal resor) (2022)
4. Öka andelen tjänstebilar som är fossilfria jämfört med 2020. (2022)
5. Öka användningen av tjänstecyklar jämfört med 2020. (2022)
6. Utbyggnad av Cykelgaraget/cykelparkering/cykelservicestationer vid Resecentrum (2023)
7. Vi ska verka för cykelvänlig arbetsplats.
8. Utbyggnad av cykelvägnätet enligt Cykelplan 2022-2023 (3,6 km 2022) och 4,0 km (2023)
9. Ställa miljökrav vid upphandlingar av entreprenader.
10. Genomföra samtal för att strukturera mikromobilitetstjänsterna (exempelvis dialog med elsparkcykelleverantörerna) för de företag som har som har elsparkcyklar i staden (2022)
11. Bidra utifrån Tekniska nämndens förmåga till cykelstrategi med att öka andelen cykelresor av totala antalet resor från 3 % (2015) till 12 % (2040).
12. Delta i kommungemensamt arbete med att planera ett nytt stationsområde.

Handlingsplan:

1. Handlingsplan: Upphandlingen av skolbusstrafiken som kommer genomföras under 2022 kommer utformas så att den riktar upphandlingen mot fossilfria alternativ.
2. Kontakter tas med P-bolaget om fler laddnings platser.

3. Tekniska förvaltningen och Grundskoleförvaltningen samarbetar inför skolstart för att kunna effektivisera schemalaggningsen. En gemensam arbetsgrupp kommer att ta fram en rapport med hur arbetssättet kan bli bättre.
4. Välj fossilfria alternativ där det är möjligt vid omförhandling av leasingavtal. Jämför med 2020 års statistik (d v s innan coronarestriktionerna)
5. Genomföra en kampanj för att marknadsföra vilka alternativ som finns.
6. Utbyggnad av cykelgarage, cykelparkering och cykelservicestationer enligt Cykelplan 2022- 2023.
7. Delta i projektet Cykelvänlig arbetsplats 2022 och utvärdera de möjligheter som föreslås.
8. Utbyggnad av cykelvägnätet enligt Cykelplan 2022-2023.
9. Ställa krav vid upphandlingar.
10. Genomföra samtal för att strukturera mikromobilitetstjänsterna (exempelvis dialog med elsparkcykelleverantörerna) för de företag som har som har elsparkcyklar.
11. Arbeta efter cykelstrategin och cykelplanen.
12. Strukturskiss Väst

Förutsättning vid start/nuläge

1. I nuvarande avtal ges bonus för fossilfria drivmedel.
2. 7 elbilar finns i bilpoolen. Begränsat med utrymme i garagen och svårigheter att få tillräckligt med laddstationer.
3. Arbetet är påbörjat.
4. 2020 – Park- och skogsavdelningen hade 17 tjänstebilar. 14 kan köras på HVO och 2 är hybrid (el/bensin). Gatuavdelningen hade 7 tjänstebilar varav 6 är hybrid (el/bensin) och 1 diesel.
5. 11 cyklar var tillsammans bokade 3 940 timmar (2020).
6. Utbyggnad är inte genomförd.
7. Förvaltningen deltog inte i Cykelvänlig arbetsplats 2021.
8. Utgångsläget är 221 km cykelväg i Borås Stad varav 138 km där kommunen är väghållare.
9. Miljökrav vid upphandlingar (Gemensamma miljökrav för entreprenader 2018)
10. Arbetet påbörjat
11. 3 % i undersökning 2015.
12. Arbetet med strukturskiss väst pågår.

Mätmetod
<ol style="list-style-type: none">
1. Redovisning av utfallet.
2. Redovisning av antalet elbilar i bilpoolen.
3. En färdig rapport.
4. Redovisning av utfallet.
5. Redovisning av utfallet.
6. Statistik från bilpoolen. Antal platser som hyrs i cykelgaraget. Redovisning av antal km nyproducerad cykelbana.
7. Redovisning av antal uppfyllda kriterier i projektet.
8. Redovisning av utfallet.
9. Redovisning av utfallet.
10. Redovisa om samtal genomförts.
11. Resvaneundersökning (Kommunstyrelsen) senaste gjord 2015.
12. Genomförd ombyggnation.
Dokumentation
Förvaltningens bokslut och/eller miljöredovisning.
Resurser
För 11 gäller att extra medel behövs om Tekniska behöver genomföra resvaneundersökning i egen regi. För 12 gäller att investeringsmedel beviljas. Övriga inom befintliga ramar.
Utvärdering/ Uppföljning

Klimatsmart byggnation

Godkänt datum

2021-12-15

Signatur

Avdelningar

Gatuavdelningen, Park- och skogsavdelningen

Ansvarig

Magnus Palm, förvaltningschef

Start

2022

Klart

2022

Beskrivning av mål, dess syfte och handlingsplan

Mål

Minska förbrukningen av jordens ändliga resurser. Nyckelordet är återanvända material i ursprunglig eller förädlad form.

Syfte

Målet är att bidra till att uppfylla det av kommunen fastslagna miljömålet som säger att byggnationer och markentreprenader ska vara miljö- och hälsomässigt hållbara.

Etappmål

1. Återanvända all uppbruten asfalt (2022)
2. Öka andelen återvunnet överbyggnadsmaterial (d v s tillfört material) vid byggnation av gång- och cykelbanor (gäller vid intern upphandling) (2022)
3. Att vid byggnation inom cityringen prioritera sten eller betong som material (2022)

4. Att nuvarande fogmaterial i stenbeläggningar på sikt ersätts av betongkross. (2022)
5. Att använda stor andel naturmaterial på lekplatsernas fallskydd (2022)

Handlingsplan

1. Vid upphandlingar av entreprenader alltid sträva efter att uppfylla målsättningen.
2. Vid upphandlingar av entreprenader alltid sträva efter att uppfylla målsättningen.
3. Vid upphandlingar av entreprenader alltid sträva efter att uppfylla målsättningen.
4. Vid beläggningsarbete används betongkross som fogmaterial.
5. Vid upphandlingar av entreprenader alltid sträva efter att uppfylla målsättningen.

Förutsättning vid start/nuläge

1. En mindre del av den uppbrutna asfalten återanvänds idag.
2. En mindre del av den uppbrutna asfalten återanvänds idag.
3. En stor del av området har sten eller betong istället för asfalt
4. Metoden har provats.
5. Träflis används som fallskydd på 3 972 m².

Mätmetod

1. Redovisning av utfallet.
2. Redovisning av utfallet.
3. Redovisning av utfallet.
4. Redovisning av utfallet.
5. Redovisa areal där träflis används som fallskydd.

Dokumentation
Förvaltningens bokslut och/eller miljöredovisning.
Resurser
Inom befintliga ramar.
Utvärdering och uppföljning

Handlingsplan Tekniska förvaltningen – energi- och klimatstrategi		
Ökad lagring och upptag av CO₂		
Godkänt datum	Signatur	
2021-12-15		
Avdelningar		
Park- och skogsavdelningen		
Ansvarig	Start	Klart
Magnus Palm, förvaltningschef	2022	2030
Beskrivning av mål, dess syfte och handlingsplan		
<u>Mål</u> Öka lagringen och upptaget av CO ₂ på kommunens egna fastigheter.		

Syfte

Ta fram ett underlag som underlättar kommunens fortsatta arbete med att ta fram hur kommunen kan öka lagring och upptag av CO₂. Inventering av kommunens ängs- och betesmarker kan användas för att finna lämpliga arealer för åtgärder.

Etappmål

1. Rapport som redovisar tänkbara alternativ för ökad lagring och upptag av CO₂ på kommunal mark. (2022)
2. Rapport om kommunens ängs- och betesmarker. (2022)
3. Ökad volym biokol som ingår i växtbäddar vid nyplantering (2022)
4. Verka för att öka andel träd i stadsmiljö. (2022)
5. > 25 % trädkronstäckning i kommunens tätorter (2030)

Handlingsplan

1. Kunskap om olika metoder och strategier inhämtas. Resultatet blir en rapport där kommunens valmöjligheter redovisas med försök till kvantifiering och beskrivning av tänkbara konsekvenser. Utifrån kommunens markinnehav analyseras tänkbara strategier.
2. Inventering och klassning av ängs- och betesmark som kommunen äger. Utredda kommunala jordbruksmarkers naturvärde. Ta fram förslag till åtgärdsplan.
3. Köpa in biokol till växtbäddar. Försöka få fram ett samarbete med BEM för att de ska tillverka biokol av våra restprodukter.
4. Delta i detaljplanarbetet.
5. Plantering av gatuträd, grönytor i samband med om- och nybyggnation

Förutsättning vid start/nuläge

1. Det saknas idag kunskap om vad olika metoder skulle innebära för Borås Stad.
Tekniska förvaltningen ansvarar för 13 293 ha landareal (skogsbruksplanerad) varav 10 713 ha produktiv skogsmark. Den produktiva skogsmarken binder ungefär 3,4 miljoner ton CO₂.
2. Inventering delvis genomförd.
3. Biokol används inte idag.
4. Deltar i detaljplanarbetet.

5. Nuvarande trädkronstäckning (2020) är 23 %
Mätmetod <ol style="list-style-type: none"> 1. Den färdiga redovisningen. 2. Den färdiga redovisningen. 3. Redovisa använd volym biokol. 4. Redovisa resultatet. 5. Resultat från nästa mätning av trädkronstäckning. Metodbeskrivning i Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd.
Dokumentation Skogsbruksplan och trädplan. Förvaltningens bokslut och/eller miljöredovisning.
Resurser Inom befintliga ramar.
Utvärdering och uppföljning

Handlingsplan Tekniska förvaltningen – energi- och klimatstrategi	
Trygg och säker teknisk infrastruktur	
Godkänt datum 2021-12-15	Signatur
Avdelning Gatuavdelningen, Park- och skogsavdelningen	

Ansvarig Magnus Palm, förvaltningschef	Start 2022	Klart 2026
<p>Beskrivning av mål, dess syfte och handlingsplan</p> <p><u>Mål</u> Medverka till att uppfylla kommunens miljömål om ekosystemtjänster och att säkerställa att grön- och blå infrastruktur värnas i översiktsplaner, detaljplaner och vägplaner.</p> <p>Sträva efter att ha en underhållsplan för elkablar som ligger i fas med lämpligt tidsintervall och sam lägga med andra ledningsägare och vid andra anläggningsarbeten.</p> <p>Energieffektivisera belysning genom att byta till LED-armaturer med möjlighet att effektreducera nattetid.</p> <p><u>Syfte</u> Bytet av armaturer kommer med möjlighet till 30 % effektreducering mellan kl. 23-05. Totalt beräknas åtgärden ge en besparing på 350 000 kWh.</p> <p><u>Etappmål</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utbyggnad av sammanhängande befintliga cykelstråk i enighet med cykelplanen (cykelparkering och underhåll) 2023. 2. Vi ska skapa säkra miljöer med hänsyn till klimatsmarta lösningar. (2022) 3. Åtgärder för dagvattenfördröjning vid nybyggnation på allmänplatsmark. (2022) 4. Reinvestering av belysningsanläggningar. Dessutom kommer 2000 armaturer med effekten 65 W bytas ut mot LED-armaturer med en effekt på cirka 25 W. (2022) 5. Skapa Viskans park som går från norr till söder genom centrala Borås som tar vara på både gröna och blå värden i anslutning till stadens utbyggnadsordning. Kronängsparken beräknas bli klar 2023. 		

Handlingsplan

Delta i kommunens arbete med att utveckla verktyg för hur grön och blå infrastruktur kan beaktas i detaljplaner.

1. Genomföra de åtgärdsförslag som finns i cykelplanen 2022 - 2023
2. Arbeta efter de riktlinjer som finns i handboken för trygga och offentliga miljöer.
3. Delta i kommunens arbete i dagvattengruppen. Förebygga översvämning genom dagvattenhantering- och fördröjning.
4. Byta ut armaturer
5. Projektet tillförs medel under 2022 och en projektledare anställs.

Förutsättning vid start/nuläge

1. I budget för 2022 är det avsatt 20 Mkr för cykelsatsningar.
2. Handlingsplanen är snart färdig.
3. Deltar i kommunens dagvattengrupp.
4. Förvaltningen har 20 000 ljuspunkter med en energiförbrukning på 6 630 MWh/år. Cirka 1 000 av dem är belysning på genomfartsleder där effekten/armatur generellt är 150 W. Övrig belysning har en genomsnittlig effekt på 60 W.
5. Styrdokumentet ”Staden vid parken”. Projektstart blir 2022. Budget 90 miljoner kronor avsatt den första 5-årsperioden och 5 miljoner kronor 2022.

Mätmetod

1. Redovisning av utfallet
2. Redovisning av utfallet
3. Redovisning av utfallet
4. Redovisning av utfallet
5. Redovisning av utfallet

Dokumentation

Förvaltningens bokslut och/eller miljöredovisning.

Resurser

Inom befintliga ramar förutom:

5. Extra medel krävs för att kunna byta ut ledningar i den takt som underhållsplanen säger.

Utvärdering och uppföljning

Henrik Yrlid
Handläggare
033 357432

Datum
2022-01-26

Instans
Tekniska nämnden
Dnr TEN 2021-00766 2.2.2.0

Remiss- Revidering av Borås Stads styr- och ledningssystem

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden tillstyrker revideringen Borås Stads styr- och ledningssystem och översänder nämndens synpunkter

Sammanfattning (Ärendet i sin helhet)

Tekniska nämnden har mottagit remissen Revidering av Borås styr- och ledningssystem. Nämnden ska svara om den tillstyrker, avstyrker eller avstår från att yttra sig över remissen.

Kommunstyrelsen beslutade år 2019 att stadens styr- och ledningssystem skulle revideras mot en mer tillitsbaserad styrning. Orsaken till detta var bland annat att styr- och ledningssystem skulle fokusera på verksamhetens syfte och boråsarnas behov. Primärt är de några rubriker i dokumentet som har reviderats till exempel stadens grundläggande styrprinciper. Dokumentet innehåller också en detaljerade genomgång av Borås Stads budget- och uppföljningsprocess.

Tekniska nämndens kommentarer:

Tekniska nämnden ställer sig positivt till revideringen av Borås Stads styr- och ledningssystem. Det är bra att arbetet med tillitsbaserad styrning fastställts skriftligt i ett styrdokument samt att det beskrivs de olika roller som Borås Stad fyller i form av arbetsgivare, välfärdsaktör, samhällsutvecklare och demokratiaktör. Nämnden vill också lyfta fram att det är glädjande att dokumentet betonar vikten med samarbete mellan förvaltningar/nämnder under rubriken *Nämndens och styrelsen budget*. Detta berör Tekniska nämnden i hög grad då den har många samarbeten med övriga nämnder i stadens organisation.

Det bör även nämnas att vissa meningar i dokumentet är otydliga och det hade varit önskvärt om de omformulerades för att skapa större tydlighet. Några exempel ”Vår styrning öppnar upp för dialog” ”Ett mervärde för Borås Stads samlade verksamhetsresultat ska eftersträvas” och ” Styrningen sker nära de vi är till för”.

Tekniska nämnden tillstyrker revideringen Borås Stads styr- och ledningssystem och översänder nämndens synpunkter

Beslutsunderlag

1. Missiv, 2021-11-23
2. Remissversion- Borås Stads styr- och ledningssystem 2021-11-23

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsen, KS.diarium@boras.se

Jan Idehed
Ordförande

Magnus Palm
Förvaltningschef

Remiss: Revidering av Borås Stads styr- och ledningssystem

Remissinstanser

1. Arbetslivsnämnden
2. Fritids- och folkhälsonämnden
3. Förskolenämnden
4. Grundskolenämnden
5. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
6. Individ- och familjeomsorgsnämnden
7. Kulturnämnden
8. Lokalförsörjningsnämnden
9. Miljö- och konsumentnämnden
10. Samhällsbyggnadsnämnden
11. Servicenämnden
12. Sociala omsorgsnämnden
13. Stadsrevisionen
14. Tekniska nämnden
15. Valnämnden
16. Vård- och äldrenämnden
17. Överförmyndarnämnden
18. Borås Energi och Miljö AB
19. Borås Elnät AB
20. Borås Djurpark AB
21. AB Bostäder i Borås
22. Fristadbostäder AB
23. AB Sandhultsbostäder

24. Toarpshus
25. Viskaforshem AB
26. Industribyggnader i Borås AB
27. Inkubatorn i Borås AB
28. Akademiplatsen AB
29. Borås TME AB
30. Socialdemokraterna
31. Moderaterna
32. Sverigedemokraterna
33. Vänsterpartiet
34. Centerpartiet
35. Liberalerna
36. Kristdemokraterna
37. Miljöpartiet
38. Beredningsgruppen för medborgarinflytande

Bakgrund

Under perioden oktober 2017 till och med januari 2019 deltog Borås Stad i Sveriges Kommuner och Landstings projekt "Förenklat och effektivare styrsystem". De utvecklingsområden inom styrning och ledning som Borås Stad definierade i ansökan var målkonflikter, formuleringar, detaljstyrning och brist på analys. Slutsatsen från projektet var att Borås Stad behöver gå mot en tillitsbaserad styrning.

2019-05-06 fattade Kommunstyrelsen beslut om att revidera Borås Stads styr- och ledningssystem i riktning mot tillitsbaserad styrning så att

- det fokuserar på verksamhetens syfte och boråsarnas behov,
- varje beslutsnivå kan stimulera samverkan och helhetsperspektiv,
- förutsättningar skapas för självständiga, trygga och ansvarsfulla medarbetare som tar initiativ till utveckling och samarbete över de traditionella gränserna.

Förändringar i styr- och ledningssystemet

De huvudsakliga förändringarna som gjorts är under följande rubriker:

- Grundläggande styrprinciper
- Borås Stads uppdrag
- Borås Stads styrmodell, se särskilt matrisen för fokusområden
- Medborgarbudget
- Nämndens och styrelsens budget
- Dialog som styrmodell
- Uppdragsdialog

Till styr-och ledningssystemet kommer även mer detaljerade tillämpningsanvisningar att tas fram.

Remissvaren ska ha kommit in till Kommunstyrelsen senast den **2022-01-31**. Remissvaren skickas i elektronisk form till **ks.diarium@boras.se**. Ange diarienummer KS 2019-00294 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Nämndens/bolagets yttrande skall innehålla en kort sammanfattning. Denna kommer i normalfallet att användas i den sammanställning av remissvar som ingår i det beslutsunderlag som presenteras för Kommunstyrelsen.

Yttranden skall alltid innehålla ett tydligt ställningstagande till det remitterade ärendet (tillstyrker, avstyrker, avstår från att yttra sig). Reservationer, särskilda yttranden och protokollsanteckningar skall alltid redovisas tillsammans med nämndens/styrelsens beslut.

Kristina Sköld
Organisationsutredare
033 357166

Jan Olausson
Kvalitetsstrateg
033 357344

Emelie Cergic Boberg
Kvalitetsstrateg
033 357209

Strategi

• **Program**

Plan

Policy

Riktlinjer

Regler

Borås Stads
**Borås Stads styr- och
ledningssystem**

Borås Stads styrdokument

Aktiverande

STRATEGI – avgörande vägval för att nå målen för Borås

PROGRAM – verksamheter och metoder i riktning mot målen

PLAN – aktiviteter, tidsram och ansvar

Normerande

POLICY – Borås Stads hållning

RIKTLINJER – rekommenderade sätt att agera

REGLER – absoluta gränser och ska-krav

| Fastställt av: Kommunfullmäktige

| Datum: xxxx-xx-xx

| För revidering ansvarar: Kommunstyrelsen

| För ev uppföljning och tidplan för denna ansvarar: Kommunstyrelsen

| Dokumentet gäller för: Alla nämnder, förvaltningar och bolag

| Dnr: KS 2019-00294

| Dokumentet gäller till och med: 2025

| Kommunstyrelsen har rätt att göra justeringar i programmet.

Innehåll	
Inledning	4
Grundläggande styrprinciper	4
Helhet före delar	4
Fokus på väsentligheter och uppmärksamhet på risker	4
Långsiktighet i agerandet	4
Dialog, samverkan och öppenhet	4
God ekonomisk hushållning	4
Borås stads uppdrag	5
Roller och ansvar	5
Kommunfullmäktige	5
Kommunstyrelsen	5
Nämnderna	6
Bolagen	6
Stadsrevisionen	6
Stadsdirektör	6
Borås Stads styrmodell	7
Visionen	7
Kommunfullmäktiges budget	7
Uppdrag från fullmäktige och nämnd	8
Medborgarbudget	8
Borås Stads resursfördelningsmodell	8
Nämndens och styrelsens budget	8
Dialog som styrmedel	9
Planera och följa upp mål och ekonomi	9
Borås Stads planeringsprocess	9
Analysdag – med fokus på helhet och framtida utmaningar på lång och kort sikt	9
Uppdragsdialog	9
Preliminärt rambeslut	10
Nämndernas planeringsunderlag till beredning av Borås Stads budget	10
Uppdragsdialog	10
Borås Stads budget	10
Nämndbudget	10
Borås Stads uppföljningsprocess	10
10-dagarsuppföljning	11
Månadsuppföljningar	11
Tertialuppföljningar	11
Övriga uppföljningar	11
Årsredovisning	11
Internkontroll	12

Inledning

Alla som arbetar och verkar i Borås Stad har ett gemensamt syfte: Att underlätta och förbättra för människor varje dag. Borås Stad är till för de som bor, arbetar, lever, umgås och möts här. För att vi ska kunna utföra vårt uppdrag på bästa sätt ska Borås Stad vara en organisation och koncern där allt ledarskap och medarbetarskap präglas av tillit.

Tillitsbaserad styrning och ledning handlar om styrning, kultur och arbetssätt med fokus på verksamhetens syfte och invånarnas behov, att skapa förtroende och att bygga goda relationer. Styrningen bygger på ett förtroendefullt samspel mellan politiker och tjänstepersoner, mellan chef och medarbetare och mellan Borås Stad och dess invånare, företag, organisationer och besökare.

Vår styrning öppnar upp för dialog – både inom organisationen och med de som vi finns till för.

Grundläggande styrprinciper

Helhet före delar

Alla som har ansvar för någon del av koncernens verksamhet ska ta hänsyn till ett helhetsperspektiv i sin styrning. Ett mervärde för Borås Stads samlade verksamhetsresultat ska eftersträvas.

Fokus på väsentligheter och uppmärksamhet på risker

För att kunna fokusera på det som är väsentligt i verksamheten är det viktigt att skapa en bild av hur den egna verksamheten passar in i helheten. Det är också viktigt att uppmärksamma de risker som kan finnas i verksamheten. Två aspekter av en risk måste alltid vägas mot varandra, dels sannolikheten för att något ska inträffa dels vilka konsekvenser som i så fall uppstår.

Långsiktighet i agerandet

Verksamheten ska alltid eftersträva långsiktiga lösningar även om dessa initialt blir dyrare än mer tillfälliga lösningar. Tillfälliga lösningar kan ofta bli dyrare i längden.

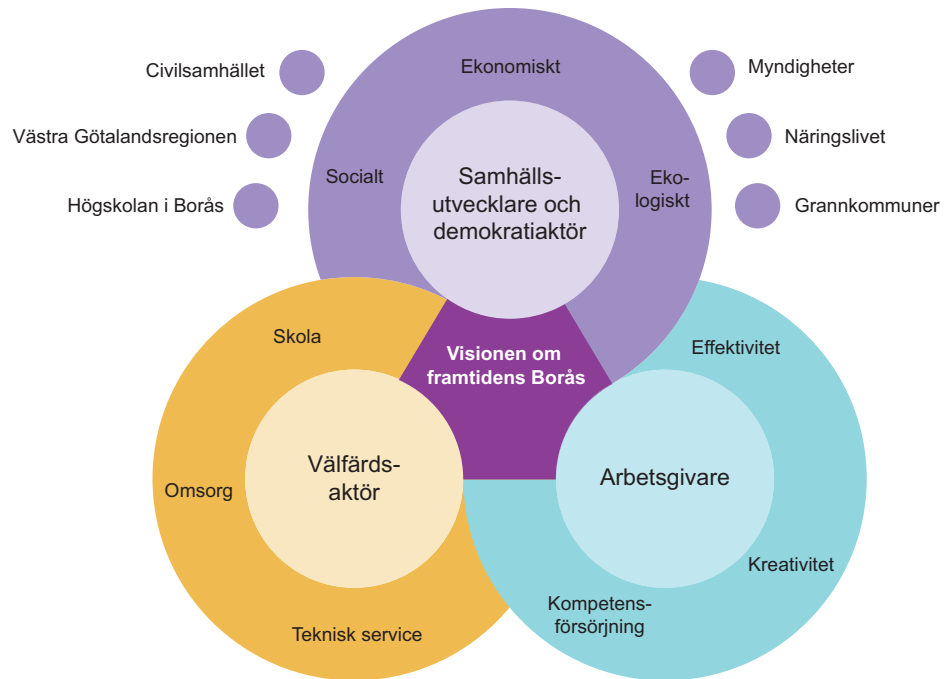
Dialog, samverkan och öppenhet

Verksamheten ska genomsyras av öppenhet, transparens och offentlighet. Dialog ska eftersträvas av alla aktörer för att få ett så bra resultat som möjligt. Samverkan ska ske såväl inom organisationen som med externa parter. Det är viktigt att kunna jämföra den egna verksamheten med andra organisationer som bedriver motsvarande verksamhet för att på bästa sätt lösa koncernens uppgifter och öka tillgängligheten.

God ekonomisk hushållning

- Ekonomi betyder att hushålla med begränsade resurser. Kommunallagen ställer krav på att resurserna i verksamheten används till rätt saker och att de nyttjas på ett effektivt sätt. Kommunens budget ska ange finansiella mål för ekonomin som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. Det handlar om att styra ekonomin både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv.

Borås stads uppdrag

Kommunens uppdrag är att vara välfärdsaktör, samhällsutvecklare och demokratiaktör samt arbetsgivare. Uppdragen samverkar med varandra och tillsammans bildar de koncernen Borås Stad. Bilden visar också att kommunen finns i ett större sammanhang och behöver samverka med andra aktörer för att uppnå visionen.

Roller och ansvar

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige representerar invånarna och beslutar om Borås Stads inriktning, verksamhet och ekonomi. Detta görs genom att besluta om styrdokument, skattesats, budget och ärenden av principiell beskaffenhet eller ärenden som enligt lag kommunfullmäktige ska besluta om. Formerna för deras arbete regleras i en arbetsordning.

Kommunfullmäktige bestämmer även hur den politiska organisationen och dess verksamhetsformer ska se ut, väljer ledamöter och ersättare till kommunstyrelsen, nämnder och bolagsstyrelser.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har samma uppdrag och ansvar som nämnderna, men har enligt kommunallagen ett särskilt ansvar för ledning och samordning.

Styrelsen bereder och yttrar sig i ärenden till fullmäktige, det så kallade beredningstvånget.

Kommunstyrelsen ska stödja och ha uppsikt över nämndernas, de kommunala bolagens och kommunalförbundens verksamheter samt leda och samordna planering och uppföljning av kommunens ekonomi och verksamhet.

I kommunstyrelsens styrfunktion ingår

- leda arbetet i övergripande principiella frågor,
- leda, styra och samordna kommunens ekonomi och verksamhet
- lämna förslag till budget och tillse att nämndernas verksamhet bedrivs enligt de ekonomiska ramar och mål som kommunfullmäktige beslutat om
- följa upp den ekonomiska förvaltningen och föreslå kommunfullmäktige omprioriteringar eller åtgärder om det bedöms att så krävs

Kommunstyrelsen har ansvar för att bedriva verksamhet enligt reglemente (det gemensamma reglementet och det egna reglementet) och utifrån kommunfullmäktiges mål, riktlinjer, budget och beslut i övrigt. Kommunstyrelsen ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt, det vill säga är ändamålsenlig och kostnadseffektiv.

Nämnderna

Nämnderna har ansvar för att bedriva verksamhet enligt reglemente (det gemensamma reglementet och de nämndsunikerna) och utifrån kommunfullmäktiges mål, riktlinjer, budget och beslut i övrigt. Nämnderna ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt, det vill säga är ändamålsenlig och kostnadseffektiv.

Bolagen

Bolagen har ansvar för att bedriva verksamhet enligt bolagsordning, ägardirektiv och enligt kommunfullmäktiges beslut i övrigt.

Aktiebolag lyder under aktiebolagslagen och har således en annan rättslig grund än övrig kommunal verksamhet. Kommunallagen reglerar dock att kommunfullmäktige ska styra bolagets inriktning, utse dess styrelse och att den uppsiktsplikt som styrelsen har också gäller gentemot de kommunala bolagen. Kommunfullmäktige ska även godkänna den bolagsordning som reglerar aktiebolagets verksamhetsinriktning, samt ges möjlighet att ta ställning till frågor av större vikt. Offentlighetsprincipen gäller även för majoritetsägda kommunala bolag.

Stadsrevisionen

Stadsrevisionen granskar att styrelsens, nämndernas, bolagens och kommunalförbundens verksamhet bedrivs enligt kommunfullmäktiges mål, riktlinjer och beslut samt enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Stadsrevisionen granskar också att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Stadsrevisionen granskar kommunstyrelsens återrapportering till kommunfullmäktige och att räkenskaperna är rättvisande.

Stadsdirektör

Stadsdirektören är kommunens högste tjänsteperson och kommunstyrelsen är stadsdirektörens uppdragsgivare. Uppdraget definieras i stadsdirektörens instruktion. Stadsdirektören ansvarar för att kommunstyrelsens beslut blir verkställda. Stadsdirektören är förvaltningschefernas chef och kan utifrån sin roll ge dem uppdrag. I ansvaret ligger bland annat att säkerställa att förvaltningscheferna beaktar kommunövergripande frågor och perspektiv.

Borås Stads styrmodell

Styrningen ska vara systematisk. Verksamheten ska utgå från planering, genomförande, uppföljning, och förbättring. Den omfattar alla perspektiv, samtliga organisatoriska nivåer och all vår verksamhet. Styrningen sker nära de vi är till för. Varje organisatorisk nivå har tillit till att övriga nivåer är bäst på sina områden och uppdrag.

Visionen

Visionen handlar om vår långsiktiga riktning - vart vi vill nå. Den utgår från ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbarhetsperspektiv och beskriver ett framtida önskat läge för alla som bor, arbetar, vistas och verkar i Borås.

Kommunfullmäktiges budget

Kommunfullmäktiges budget är det övergripande styrdokumentet och anger politiska prioriteringar, samt tillgängliga resurser för det kommande året. Borås Stads budget utgör grunden för nämndernas och styrelsernas budget.

Målstyrningen i budgeten utgår från det kommunala uppdragen (samhällsutvecklare och demokratiaktör, välfärdsaktör samt arbetsgivare) och visionens områden enligt bilden nedan.

I varje skärningspunkt tar Kommunfullmäktige fram de fokusområden som utgör politiska prioriteringar för att nå visionen och uppfylla det kommunala uppdraget.

Visionen om framtidens Borås		Våra uppdrag		
		Samhälls- utvecklare och demokratiaktör	Välfärdsaktör	Arbetsgivare
Visionsområden	Omsorg om varandra och miljön	Fokusområde	Fokusområde	Fokusområde
	Ett tryggt och snyggt Borås	Fokusområde	Fokusområde	Fokusområde
	Möjligheter och mod att utvecklas	Fokusområde	Fokusområde	Fokusområde
	Människor möts i Borås	Fokusområde	Fokusområde	Fokusområde

Uppdrag från fullmäktige och nämnd

Kommunfullmäktige och nämnderna kan formulera direkta uppdrag, antingen i samband med budgetbeslut eller löpande under året. I uppdraget ska framgå:

- vad uppdraget syftar till
- vad som konkret ska uppnås/genomföras
- när uppdraget ska slutredovisas

I det fall en nämnd ger verksamheten uppdrag som inte hanteras inom budgetprocessen behöver nämnden ange vilka resurser som kan tas i anspråk för uppdragets genomförande. Kommunstyrelsen ansvarar för att ange riktlinjer för hur uppdragen ska handläggas och följas upp.

Medborgarbudget

Varje nämnd har möjlighet att avsätta en del av den tilldelade ramen för en så kallad medborgarbudget. Det vill säga en/eller en grupp av medborgare får nyttja dessa medel för att genomföra ett initiativ.

Borås Stads resursfördelningsmodell

Stadens resursfördelningsmodell ligger till grund för nämndernas ekonomiska tilldelning i det beslut som kommunstyrelsen fattar i juni varje år. I november fastställer kommunfullmäktige det finansiella utrymmet för staden samt nämndernas ekonomiska tilldelning. Nämnderna beslutar därefter själva över den interna fördelningen av resurser i internbudgetprocessen. Utgångspunkterna för stadens resursfördelningsmodell är att den ska ha tydliga och över tiden hållbara principer för fördelningen samt vara transparent.

Nämndens och styrelsens budget

Nämndens och styrelsens budget ska beskriva hur nämnden och styrelsen ska arbeta för att utföra grunduppdraget samt på vilket sätt nämnden ska bidra till att kommunfullmäktiges mål nås.

Nämndens och styrelsens budget ska också innehålla en beskrivning av vilka samarbeten som krävs under perioden och hur nämnden följer upp grunduppdraget.

Disposition av kommunstyrelsens och nämndernas budget:

1. Utmaningar, risker och möjligheter
2. Grunduppdraget
  - Nämndens grunduppdrag
  - Så här klarar vi vårt grunduppdrag under kommande år
  - Så här följer nämnden upp grunduppdraget
  - Samarbete för att klara grunduppdraget

3. Kommunfullmäktiges mål
  - Så här bidrar nämnden till att Kommunfullmäktiges mål uppfylls
  - Så här följer nämnden upp att den bidrar till Kommunfullmäktiges mål
  - Samarbete för att bidra till att Kommunfullmäktiges mål uppfylls
4. Resurser
  - Så här fördelar nämnden/styrelsen resurserna inom sitt ansvarsområde
5. Arbetsgivarpolitik

Dialog som styrmedel

Dialog är ett strukturerat samtal i syfte att skapa en gemensam förståelse och acceptans. Dialog är ett samtal där parterna strävar efter öppenhet, delar information, välkomnar oliktankande och respekterar kritik. Dialog är ett samtal utifrån givet tema eller frågeställning.

Dialog används som styrmedel mellan olika roller och på alla nivåer i organisationen för att öka förståelse, samsyn och acceptans avseende till exempel vision, värderingar, mål, inriktningar, uppdrag, resultat eller kvalitet.

Dialogen bör genomsyra hela organisationen oavsett om det gäller planering, uppföljning, samverkan eller samarbete.

Planera och följa upp mål och ekonomi

Borås Stads planeringsprocess

Nämndernas årsredovisning är utgångspunkten för en nulägesbeskrivning där nämnden analyserar sitt resultat, både ekonomiskt och verksamhetsmässigt för föregående år. Fokus är på nämndens grunduppdrag, men även utvecklingsuppdragen skall beskrivas.

Analysdag – med fokus på helhet och framtida utmaningar på lång och kort sikt

Analysdagen är startskottet för budgetarbetet. Analysdagen är en dag där Kommunstyrelsen tillsammans med presidier för nämnder och bolag träffas för att skapa en bild över nuläget som utgångspunkt för budgetarbetet. Dagen innehåller bland annat omvärldsbevakning, jämförelser med liknande kommuner och en analys av Borås Stads resultat samt framtida utmaningar på lång och kort sikt.

Uppdragsdialog

Efter analysarbetet påbörjas den del av budgetberedningsarbetet som syftar till ett rambeslut i Kommunstyrelsen under juni månad.

En del av beredningsarbetet är uppdragsdialoger mellan representanter från Kommunstyrelsen och respektive nämnds presidium där berörda tjänstepersoner medverkar. Borås Stadshus AB håller motsvarande dialoger som en del i ägarstyrningen.

Dialogen innehåller bland annat omvärldsbevakning, jämförelser med liknande verksamheter och en analys av nämndens resultat.

Preliminärt rambeslut

Kommunstyrelsen tar beslut om de preliminära ramarna i juni. I rambeslutet ska det tydligt framgå vilka ramförändringar som gjorts baserat på analys av tidigare utfall, kända intäktsförändringar, demografiska och verksamhetsmässiga förändringar samt politiska övervägningar.

Nämndernas planeringsunderlag till beredning av Borås Stads budget

Utifrån de preliminära ramarna tar respektive nämnd fram en preliminär budget som används i beredning av Borås Stads budget samt för en preliminär planering av nämndens verksamhet.

Uppdragsdialog

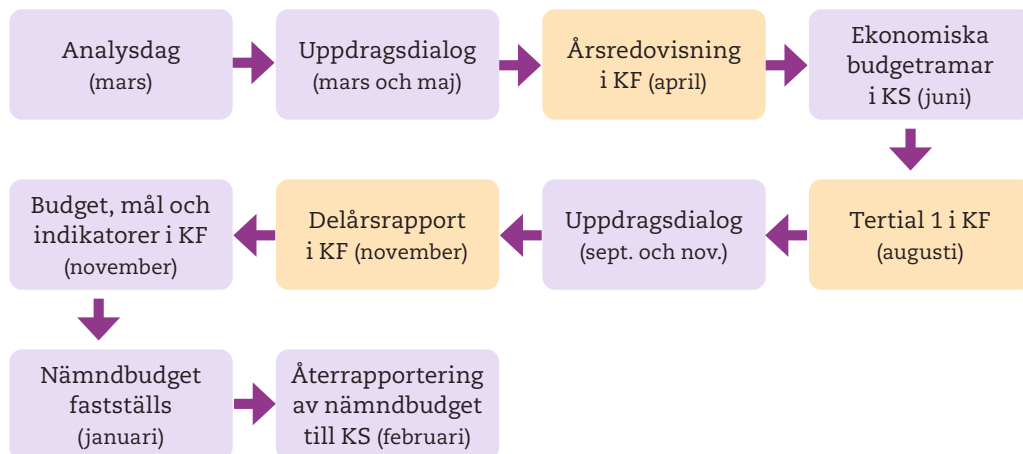
Som en del i Kommunstyrelsens uppsiktsplikt och den fortsatta budgetberedningen hålls uppdragsdialoger. Dessa dialoger omfattar hur nämnderna kommer att utföra grunduppdraget och förutsättningar för att genomföra andra uppdrag under budgetåret. Borås Stadshus AB håller motsvarande dialoger som en del i ägarstyrningen.

Borås Stads budget

Budgetförslaget behandlas först i Kommunstyrelsen i slutet av oktober och därefter tar kommunfullmäktiga budgetbeslutet i slutet av november, utom vid valår när beslutet kan tas i december.

Nämndbudget

När Kommunfullmäktige tagit budgetbeslutet tar nämnderna fram en budget. Nämndernas budgetar skickas sedan till Kommunstyrelsen för återrapportering.

Borås Stads uppföljningsprocess

Kommunfullmäktige följer upp sin budget vid tre tillfällen under året;

- tertial 1 efter april (behandlas i Kommunfullmäktige i augusti),
- tertial 2 efter augusti (behandlas i Kommunfullmäktige i november)
- årsredovisningen (behandlas i Kommunfullmäktige i april).

Budgetuppföljning efter tertial 2 utgörs av Borås Stads delårsrapport. Rapporteringen till Kommunfullmäktige ska ha fokus på uppnådda resultat samt en avstämning av resursanvändningen. Resultat ska analyseras utifrån vilka effekter det får i den egna verksamheten och mot Borås Stads samlade verksamhetsresultat.

Borås Stad har följande uppföljningsrutiner:

10-dagarsuppföljning

10-dagarsuppföljningen är en kortfattad rapport från förvaltningarna till Stadsledningskansliet och fokuserar på avvikelser jämfört med budget. Rapportering ska ske senast tio dagar in på ny månad (gäller för februari, mars, maj, juli, september, oktober och november). Uppföljningen gäller ekonomi med årsprognos och väsentliga verksamhetsmått. Stadsledningskansliet fastställer vilka förvaltningar som under året ska lämna denna rapport.

Kommunstyrelsen tar del av en sammanställning av förvaltningarnas rapporter.

Månadsuppföljningar

Månadsuppföljningen är nämndernas och kommunstyrelsens egna rapport och analys av sin ekonomi, verksamhet och årsprognos. Rapporten ska följa upp nämndens och verksamheternas mål samt väsentliga verksamhetsmått. Vid befarade budgetavvikelser (verksamhet eller ekonomi) ska nämnderna redovisa en åtgärdsplan för att nå ekonomisk balans och måluppfyllelse.

Kommunstyrelsen tar del av nämndernas eventuella åtgärdsplaner.

Tertialuppföljningar

Nämndernas och bolagens månadsuppföljningar per april och augusti blir tillsammans med en analys av nämndernas och bolagens ekonomi underlag för kommunfullmäktiges tertialuppföljning per april och delårsrapport per augusti.

Övriga uppföljningar

Under året genomförs också andra uppföljningar. Det kan vara analyser av nationella undersökningar, egna brukarundersökningar, uppföljningar av gemensamma styrdokument och lagstadgade uppföljningar. Stadsledningskansliet fastställer vilka centrala uppföljningar som ska göras under året.

Utöver de undersökningar som kommunen deltar i eller själv genomför har nationella myndigheter både regelbunden och riktad tillsyn i verksamheterna. Tillsynsrapporterna är ytterligare ett underlag för att förbättra och utveckla verksamheterna.

Årsredovisning

Borås Stads årsredovisning är i första hand ett beslutsunderlag för Kommunfullmäktige. Årsredovisningen ska:

- ge Kommunfullmäktige en rättvisande bild över kommunkoncernens samlade finansiella ställning och utveckling
- tillsammans med nämndernas redovisningar och revisionsberättelser ligga till grund för Kommunfullmäktiges prövning av nämndledamöternas ansvar för det gångna årets förvaltning
- ligga till grund för Kommunfullmäktiges beslut om hur nämndernas resultat ska överföras till nästkommande år.

För bolagen godkänner årsstämman årsredovisningen och beviljar styrelse och vd ansvarsfrihet för verksamhetsåret.

Årsredovisningen ska ge information om hur nämnderna och bolagen följt Kommunfullmäktiges inriktning, om man nått målen och genomfört uppdragen i budgeten, samt hur resurserna använts. Kommunfullmäktige fastställer i budget vad som ska följas upp under året och vilka nämnder och bolag som ska redovisa detta. I samband med granskning av bolagens årsredovisningar görs en lagstadgad prövning om bolagens verksamhet varit förenligt med det kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Internkontroll

- Intern kontroll kan övergripande definieras som en process där såväl de förtroendevalda, ledningen och övriga professioner samverkar i syfte att uppnå följande mål:
- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

En genomarbetad intern kontroll är en av pusselbitarna i en bra styrning och uppföljning. Den bidrar till effektiv och säker verksamhet samt god ekonomisk hushållning. Detta kräver en tydlighet i var och ens uppdrag, ansvar, förutsättningar, befogenheter och gränser. Att verksamheten har konkreta och mätbara mål är en förutsättning för en fungerande intern kontroll.

Det är varje styrelse och nämnds ansvar att bedriva intern kontroll och tillse att verksamheterna inom kommunen bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt. Kommunstyrelsen har genom sin uppsiktspflicht ett övergripande ansvar för att tillse att nämnderna genomför sitt uppdrag på ett lämpligt sätt. Även revisorerna granskar den interna kontrollen.

BORÅS
STAD

Postadress 501 80 Borås **Besöksadress** Stadshuset, Kungsgatan 55
Telefon 033-35 70 00 **e-post** boras.stad@boras.se **Webbplats** boras.se

Henrik Yrlid
Handläggare
033 357432

Datum
2022-01-26

Instans
Tekniska nämnden
Dnr TEN 2022-00012 1.1.3.0

Val av ny ersättare till Persontransportgruppen

Tekniska nämndens beslut

Förnamn Efternamn väljs till ny ersättare i Persontransportgruppen.

Sammanfattning (Ärendet i sin helhet)

Jonathan Tellbe (KD) har den 23 juni § 109/2021 blivit entledigad av Kommunfullmäktige från sitt uppdrag som ersättare i Tekniska nämnden. Jonathan Tellbe (KD) har varit ersättare i Persontransportgruppen men någon ersättare har inte valts. Sedan tidigare har Daniel Lemač (KD) valts till ordinarie i Gatuberedningsgruppen för Jonathan Tellbe.

Tekniska nämnden väljer en ny ersättare till Persontransportgruppen.

Jan Idehed
Ordförande

Magnus Palm
Förvaltningschef

Henrik Yrlid
Handläggare
033 357432

Datum
2022-01-26

Instans
Tekniska nämnden
Dnr TEN 2021-00841 1.3.1.1

Anmälningssärenden

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden beslutar att godkänna redovisning av anmälningssärenden och lägger dem till handlingarna.

Anmälningssärenden

1. Kommunstyrelsens beslut 2021-09-20 § 354 Kommunstyrelsens sammanträdesdagar 2022 TEN 2021-00810
2. Remiss- Åtgärdsprogram mot omgivningsbuller från trafik i Borås 2022 TEN 2021-00818
3. Kommunfullmäktiges beslut 2021-12-09 § 209 Borås Stads Kommunikationspolicy TEN 2021-00827
4. Kommunfullmäktiges beslut 2021-12-09 § 210 Borås Stads grafiska regler TEN 2021-00828
5. Kommunfullmäktiges beslut 2021-12-09 § 203 Förlängning av styrdokument 2021 TEN 2021-00829
6. Remiss Uppföljning Program för ett integrerat samhälle TEN 2022-00011
7. Fritids- och folkhälsonämndens beslut 2021-12-14 § 178 Idéburet offentligt partnerskap med föreningen HIP på Hässleholmen TEN 2021-00833
8. Vikariatsförordnande Tf. Avdelningschef Park- och skog
9. Vikariatsförordnande Tf. Avdelningschef Park- och skog 2
10. Nyttjanderättsavtal- Såkens Fiskevårdsområdesförening
11. Protokoll från Tekniska nämndens presidium 2021-12-07
12. Protokoll från Tekniska nämndens sammanträde 2021-12-15

Jan Idehed
Ordförande

Magnus Palm
Förvaltningschef

Henrik Yrlid
Handläggare
033 357432

Datum
2022-01-26

Instans
Tekniska nämnden
Dnr TEN 2021-00842 1.1.3.1

Redovisning av delegationsbeslut

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden godkänner redovisning av delegationsbeslut och lägger dem till handlingarna.

Delegationsbeslut

Färdtjänst december, 2021

Överklaganden färdtjänst och riksfärdtjänst	0 st
Beviljad färdtjänst	81 st
Beslut om tillstånd till riksfärdtjänst	22 st enstaka resor och generella beslut.
Beslut om återkallande av tillstånd till riksfärdtjänst	0 st
Totalt antal beviljade tillstånd (färdtjänst och riksfärdtjänst)	103 st
Antal genomförda färdtjänstresor	22 872 st
Antal bommar	720 st (3,15 %)

Markupplåtelser

Delegation nr 271-291/2021

Trafikärenden

Lokala trafikföreskrifter	Nr 38-45/2021
Tillf lokala trafikföreskrifter	Nr 71-76/2021
Handikapptillstånd	Nr 161-165/2021 1-4/2022 (varav 0 st avslag, 9 st nya/förlängning)

Nyttokort, Förlängning, Nya och avslag	Nr 38-40/2021 1-2/2022
Dispenser	Nr 21-22/2021
Dispenser från Trafikverket. yttrande	Nr 12/2021 (29 st)
Fordonsflyttning	Nr 12/2021 (41 st)
Boendeparkering, Villastaden	Nr 12/2021 (12 st)
Boendeparkering, Lugnet	Nr 12/2021 (15 st)
Boendeparkering, Östermalm	Nr 12/2021 (2 st)
Boendeparkering, Salängen	Nr 12/2021 (2 st)
Ny eller ändrad utfart	Nr 9/2021
SUMMA:	38 st

Jan Idehed
Ordförande

Magnus Palm
Förvaltningschef